

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 10 (1657)

7 сакавіка 2024 г.

KULTURA-INFO.BY

На фота Настасся Масквіна.
Інтэрв'ю — на стар. 9

3 ДНЁМ ЖАНЧЫН!

Фота з сайта president.gov.by

Прыгажэйшых за беларускіх жанчын няма ў свеце

Гэты тэзіс Кіраўніка дзяржавы сёння на вусяна амаль усіх мужчын. І нездарма: прамову, з якой Аляксандр Лукашэнка звярнуўся да прадстаўніц Беларускага саюза жанчын напрырададні вясновага свята, разабралі на цытаты.

Прэзідэнт Беларусі 5 сакавіка правёў сустрэчу з актывам Беларускага саюза жанчын. У мерапрыемстве ўдзельнічалі больш як паўтасячцы прадстаўніц аб'яднання з усіх рэгіёнаў краіны. Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што на працягу доўгіх гадоў у Беларусі захоўваецца добрая традыцыя вынашчаць у першыя дні вясны “самых мужчын, мужных, прыгожых і надзейных, нашых любімых” жанчын.

— Свята 8 Сакавіка стала для нас сапраўды ўсенародным. Гэта не толькі магчымасць павіншаваць, падзякаваць жанчынам за разуменне, за вашу адданасць, даброту, чужасць. Гэта яшчэ адна нагода задумача аб іх ролі ў грамадстве, адказаць на пытанні, ці ўсё мы зрабілі, каб нашы мамы, жонкі, сёстры, дачкі былі шчаслівыя, і што яшчэ трэба зрабіць, каб наша Беларусь была прыгажэйшай і магла адпавядаць прыгажосці нашых жанчын, — адзначыў Аляксандр Лукашэнка. — Яшчэ адзін

тэзіс: прыгажэйшых за беларускіх жанчын няма ў свеце. Гэта маё швэрае па жыцці перакананне.

На сустрэцы Прэзідэнт перадусім адзначыў ролю Беларускага саюза жанчын і заявіў, што ў нашым грамадстве наогул асаблівае стаўленне да прадстаўніц прыгожага полу. І гэтакім ёсць тлумачэнне:

— Беларуская жанчына на працягу мужчынскага перыяду. Ратвала раненых на полі бою, прапавала ў тыле, аказвала дапамогу партызанскаму руху, удзельнічала ў падпольных руху. Ёй выпала нялёгкае доля аднаўлення краіны ў пасляваеннага гады. Страціўшы на фронце мужоў, бацьку, сыню, нашы бабці і мамы знайшлі ў сабе сілы адрадыцца краіну нанова. І трэба мець на ўвазе, што на гэтым кавалку зямлі, дзе размешчана наша Беларусь, наогул мужыкоў не засталася: усё было знішчана або на фронце, або ў партызанах, або ў падполлі. Калі зноў паўстала пытанне захавання дзяржавы, вы, зешце такія пішчотныя, слабыя, ранімыя, аказаліся шчырдзейшымі за метал. І ў гэтым былі прыкладам для мужыкоў. Мы проста не мелі права быць слабейшымі, не маглі здрадзіць вам, дзякуючы чаму выстаялі і разам перамаглі.

Кіраўнік дзяржавы упэўнены: і па сёння нашы жанчыны застаюцца сапраўднымі патрыёткамі-прашайніцамі.

— Вы ўносіце значны ўклад у эканоміку краіны, рэалізуюце сябе ва ўсіх галінах, у тым ліку ў высокатэхналагічных і інвацыйных сектарах. Няма тых вышын, якіх не дасягнулі б вы, беларускі.

І на кожным участку жанчыны даказваюць сваю кампетэнтнасць, адданасць. Ратвала, падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. А дзяржава дапаможа забяспечыць баланс працоўных і сямейных абавязкаў, стварыць максімальна камфортныя ўмовы для рэалізацыі сабе і ў кар’еры, і ў ганаровым статусе мамы. Дарчы, машынства Кіраўнік дзяржавы лінчы сапраўдны прызначэннем жанчыны на зямлі.

— Жанчына-маці — захавальніца не толькі сямейнага ачага, але і традыцыйных асноў нашага грамадства. Выхоўваючы дзяцей патрыётамі, вы ўмацоўваеце дзяржаву, закладваеце належаўні фундамент будучыні нашай Беларусі. Таму нараджайце, гадуіце, беражыце нашых дзяцей, а мір і дастатак мы пастараемся, мы абавязаныя вам забяспечыць, — заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Наша краіна прымае беспэрэдзятныя меры па абароне мацірства і дзяцінства, суправалдзінні жанчыны ў час цяжарнасці, прадугледжаны выплатныя прадстаўленне працэдурў ЭКА, штогадовая дыспансерызацыя.

— Але ўсе меры дзяржавы ларэмныя, калі жанчына сама не будзе беражліва ставіцца да свайго здароўя, — сказаў Прэзідэнт. Ён рэкамендаваў кожнай старшца знаходзіць час для фізічнай актывнасці, каб заставацца ў балдзёрым, вясёлнім настроі.

— Мужчыны жывуць перш за ўсё ў імя і дзеля вас. Вы — нашы радзімы, вы — нашы партызань, вы — наша Айчына, — адзначыў Кіраўнік дзяржавы і заўважыў, што шчасце жанчыны — гэта самая вялікая каштоўнасць.

— Таму што шчасце жанчыны — вялікае, яно ўсёабдымнае, пачынаючы ад на-

шых малышоў і заканчваючы нашай краінай, — упэўнены Аляксандр Лукашэнка. — Няхай у вашых дамах заўсёды пануе мір, любоў і самае галоўнае — дзіцячы смех. І пажадана не аднаго дзіцяці, ну, траіх... Вось адзінае, што я прашу ад вас.

Кіраўнік дзяржавы таксама адзначыў бескарыслую любоў жанчын, якія не за грошы, а бясплатна нясуць мілю патрыятызму.

— Вы ўсіх нас і асабліва моладзь, дзіцей выхоўваеце ў гэтым духу. Гэта бескарыслівасць ларагога кашце. Хачу вам за гэта падзякаваць, павіншаваць яшчэ раз з надыходзячым святкам. Жывіце, любіце, стварайце, — пажадаў жанчынам Прэзідэнт.

Падрабязней — на сайце president.gov.by

Творчы падарунак для лепшай паловы

У тэатральна-відэаіканскага ўстановах рэспубліканскага падпарадкавання з 6 па 10 сакавіка пройдзе калія сарака мерапрыемстваў, прымеркаваных да Дня жанчын.

У Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета 6 сакавіка адбыўся канцэрт “Мелодыі душы”. У Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Максіма Горкага 7 сакавіка прайдзе спектакль “Гарачыя мамачкі”, а ў Палачы Рэспублікі будзе прадстаўлена канцэртная праграма “Вам, любімыя”.

На 8 сакавіка ў Маладзешчанскім тэатры эстрады запланаваны святочны канцэрт “Усе кветкі і песні”, а ў Беларускім дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры албундзіна канцэрт “Камплімент”.

У Беларускім дзяржаўным шчырку ідзе праграма “Магія фантанаў”, у Беларускі дзяржаўнай філармоніі будзе прадстаўлена канцэртная праграма Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра, а ў канцэртнай зале “Мінск” у святочны дзень прайдзе спектакль “Лепшая палова мяне”.

Вясну ярка сустракаем!

Брэндавыя мерапрыемствы сакавіка

16.03

Культурны календар першага месяца вясны адкрывае фестываль “Гроленскі Разгуляй”. У абласным цэнтры 16 сакавіка разгорнецца насычаная праграма, якую распачне тэатрызаванае шэсце масленічнага парада. Адбудуцца канцэрт, квэсты, будуць працаваць спартыўныя і маладзёжныя пляцоўкі, фудкорт. Прывабіць гасцей вялікі масленічны карагод. Яркая зонай стане інтэрактыўная вуліца “Маслены тыдзень”, на якой прадпрыемствы горада адлюструюць асаблівасці кожнага дня святончанага тыдня. Сезон рамеснага гандлю алкрэе свята рамеснікаў “Казюкі”, якое збярэ сотні таленавітых умельцаў з розных куткоў краіны і аматарў эксклюзіўных рэчаў ручной работы.

17.03

Абрад заклікання вясны “Чырчак” правядуць 17 сакавіка ў аграгарадку Тонж Лельчыцкага раёна. Свята ладзіцца ў апошні дзень Масленічнага тыдня, а назву атрымала ад маленічкі качак — “чырчак”, — які прыносіць вясну на сваіх крылах. Удзельнікі пойдуч на Чарнічавы горы, дзе раскладуць вогнічкі і сплячэ на ім лядку-зіму, заклікаючы песнямі-вяснянкамі вясну і “чырчак-птушачку”.

21.03–27.03

Адной з найважнейшых падзей месяца стане XVII Міжнародны маладзёжны тэатральны форум “М.арт.кантакт”, які пройдзе з 21 па 27 сакавіка. У Магілёве запланаваны паказы 25 спектакляў з Беларусі, Арменіі, Балгарыі, Казахстана, Кыргызстана і Расіі. Акрамя таго, у рамках форуму зладзяць майстар-класы і творчыя сустрэчы, будзе арганізавана работа маладзёжнай творчай лабараторыі.

22.03

XX Міжнародны конкурс маладых выканаўцаў на духавых і ударных інструментах “Залатая труба” мае адбыцца 22 сакавіка ў Стоўбцах. Конкурс праводзіцца з мэтай папулярызаванні музычнай спадчыны Беларусі і жанру духавой музыкі, выдзялення найлепшых выканаўцаў, павышэння іх прафесійнага ўзроўню і актывізацыі творчай дзейнасці музыкантаў. У конкурсе ўдзельнічаюць навучнікі дзіцячых музычных і школ мастацтваў, устаноў адукацыі з музычным і эстэтычным ухілам ва ўзросце ад 10 да 14 гадоў.

28.03–31.03

В Міжнародны фестываль-конкурс мастацтваў “Залатая мара” разгорнецца з 28 па 31 сакавіка ў Магілёве. Мэта — выяўленне і падтрымка таленавітых індывідуальных выканаўцаў і творчых калектываў. Спалорнітвыя пройдуч у піці намінацых: тэатральнае, харэаграфічнае, музычна-інструментальнае і вакальнае мастацтва.

НА САКАВІКА ЗАПЛАНАВАНА ШМАТ ІНШЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ ПАДРАБЯЗНЕЦІ — НА САЙЦЕ МІНІСТАРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Выкананню даручэнняў — канкрэтныя тэрміны

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатоля Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 5 сакавіка. Дзякуючы сродкам відэасувязі ў пасяджэнні таксама паўдзельнічалі кіраўнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

вырашацца на працягу бягучага года, бо патрабуюць дадатковага фінансавання. Большасць з іх тычыцца рамонтных работ будынкаў, якія ў чаканні фінансавання могуць разбурацца, таму кіраўнік галіны даручыў па кожным аб'екце вызначыцькладны час выканання і далучыць да гэтай працы кіраванітва раённаў.

На нарадзе таксама абмяркоўваліся структурныя змяненні ў галіне. Былі заслушаныя справы-зачыны па распаўсюдзі новых тыпавых штатных раскладуў устаноў культуры.

Удзельнікам мерапрыемства была прадстаўлена інфармацыя пра запланаваныя падзеі ў музейнай сферы, прымеркаваныя да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У сувязі з гэтым міністр падкрэсліў, што ільлейныя мерапрыемствы павінны ахопліваць увесь гэты год. Ён адзначыў важнасць грамадскага рэзанансу ад узелу арганізацыі культуры ў святкаванні ільлейнага вызвалення. Для гэтага патрэбна скаардынаваць супрацоўніцтва з выдучымі аічыннымі сродкамі масавай інфармацыі.

Анатоль Маркевіч у чарговы раз нагадаў, што музейныя ўстановы сёлета павінны максімальна шырока паказаць усё, што маюць у запасніках на тэматыку Вялікай Айчыннай вайны. “У пастаянных экспазіцыях знаходзіцца толькі 5% экспанатаў. Збіце пыл са сваіх мастацкіх скарбаў, звязаных з вызваленнем Беларусі, і пакажыце іх людзям”, — запатрабаваў кіраўнік галіны.

Падчас урачыстага адкрыцця ў кінатэатры "Піянер"

Усё наперадзе!

Па ўсёй краіне стартваў рэспубліканскі кінафестываль "Кінабек", прысвечаны 100-годдзю беларускага кінематографа. На працягу года кожную сераду глядачоў будучь знаёміць са знакавымі стужкамі вытворчасці Нацыянальнай кінастудыі "Беларусьфільм".

Распаўсюся святотны марфон з кінафестывалю "Кінабек" 28 лютага. У Мінску ўрачыстае адкрыццё праходзіла ў кінатэатры "Піянер".

— За гэтак жае стагоддзе беларускі кінематограф стаў шырока вядомы і папулярны далёка за межамі краіны, — адзначыў у прывітаным слове першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Валерый Грамадзіч. — Ён вядомы і па мастацкіх фільмах, у першую чаргу на ваенную тэматыку. Шансёцка дзіцячае кіно — выбітнае, з глыбокім сэнсам і выхаваўчым пасылкам. Дакументалістыка і анімацыя, якія захоўваюць свае лепшыя традыцыі і заваўваюць прастыжныя ўзнагароды на міжнародных фестывалях і конкурсах. Асяродкам усяго гэтага мастацтва быў і застаецца "Беларусьфільм". З цягам часу створаныя некалькі тысяч выдатных карцін. Вось і сёлета мы з нешчэпеннем чакаем шэраг кінапрамаў. Шчыра віншую і запрашаю ўсіх на мерапрыемствы, прысвечаныя 100-годдзю беларускага кінематографа.

— Мы вельмі ўдзячны нашым педагогам, якія будучы прыходзілі і знаёміць аўдыторыю з выдатнымі фільмамі, — працягвае Віктар Ігаравіч. — У нашых кіназнаўцаў, кінакрытыкаў вельмі вялікі запас ведаў, які павінен ісці ў масы, напаяўнічы розуму і аматаруў, і маладых кінематографістаў.

ДАКРАНУЦЦА ДА ВЯЛІКАГА

Адкрыла "Кінабек" першая беларуская стужка "Лясная быль", знятая ў 1926 годзе рэжысёрам Юр'ем Тарыхам.

Адрэстаўраваныя нямы фільм у сталічным кінатэатры "Піянер" прэзентавалі ў арыгінальным выглядзе: з жывым музычным суправаджэннем. У ролі тапэраў выступілі студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Дзверы ў вялікую кіназалу літаральна служылі парталам у гісторыю Асаблівага, неваможнаму атмасферу 1920-х стварала ўсё: ад гукі піяніна, які быў аднавіў да ладзкіх часоў, да візуальнага шуму на экране, што дадаваў кадрам той вытанчанай эстэтыкі, за якую мы і любім старое кіно.

— Я ганаруся, што беларускае кіно пачыналася менавіта з "Лясной былі", бо гэта пас-

раўды твор экраннага мастацтва, — дзеліцца меркаваннем кінакрытык, кандыдат мастацтвазнаўства Наталля Сцяжко. — Ілюэ стужкі вельмі лёгка зразумець, бо чорна-белае кіно было разлічана на простых людзей. Не трэба спецыяльнай адукацыі, каб атрымаць асалоду ад выдатнай драматургіі і вобразаў сцэны. Акрамя гэтага, фільм — жывы падручнік гісторыі. Яго можна разглядаць як этнаграфію, бо мы можам даведацца больш пра побыт людзей таго часу: як яны апраналіся, як забаўляліся. Цікавы факт: у якасці акцёраў масавых сцэн Юр'ей Тарых запрасіў жыхароў суседніх вёсак. Ён не стайнаў, каб яны прыходзілі ў сваёй вопратцы, дзеля аўтэнтычнасці ў кадры. З гэтай жа прычыны на акцёрах няма грэму, хоць рэжысёр і выкарыстаў шмат буйных планаў.

"Лясной былі" ўжо амаль сто гадоў, аднак яе гісторыя захоўвае сваю актуальнасць і сёння: карціна праекнута натуральным, паэзіяльным усятка пафасу пацужэннем любові да роднай зямлі.

— У той час сапраўды павінен быў з'явіцца падобны фільм, бо Беларусь толькі вызвалілася ад польскіх захопнікаў, — дзеліцца гісторыя стварэння стужкі Віктар Васільеў. — Гэта карціна пра станаўленне краіны праз асобу маладога чалавека. Завалася б, прости хлопце, але за ім стаяць цэлая краіна, народ. У "Лясной былі" вельмі шчыра расказана, як адваўваўся кожны кавалек зямлі, як выхоўваліся людзі. Гэта вельмі натуральна прывівае глядачу любові да радзімы.

Рэспубліканскі кінафестываль "Кінабек" працягнецца да 11 снежня. З афішай будучых паказаў можна знаёміцца на сайце Міністэрства культуры.

Юлія ГАБЕЦ
Фота з Тэлеграм-канала Мінкульту

Вуснамі глядачоў

Арцём Віктараў, ліцэй БНТУ:

— Дзякуючы вайлі за магчымасць пазнаёміцца з першым беларускім фільмам, было вельмі цікава. Я віншую беларускі кінематограф са стагадовым юбілеем. Жадаю ўсяго самага найлепшага. Наперад, да святлай будаўчыні!

Валерый Буракевіч, БДУКМ:

— Рада, што ў нашай краіне праходзіць такі фестываль. Сёння ў нас быў унікальна шанс паглядзець першы беларускі нямы фільм у суправаджэнні тапэраў, які гэта было ў 1920-я. Цудоўна, што запрошаны студэнты і школьнікі. Лічу важным паказаваць і распаўваць моладзі пра тое, як зарадкалася кінамастаттва яшчэ на кінастудыі "Белдзяржкіно".

Ташына Саўчанка, БДУ:

— Заўсёды марыла паглядзець класіку беларускага кінематографа на вялікім экране, таму прыемна бачыць у афішы фестывалю знаёмыя карціны. Сёння быў вельмі незвычайны паказ, я ўпершыню глядзеў фільм у жывым музычным суправаджэнні, як гэта было яшчэ на пачатку кінематографа. Для мяне гэта каштоўны вопыт, дзякуючы вайлі за такую магчымасць!

Прэміера!

Агульнанацыянальная прэміера карціны Нацыянальнай кінастудыі "Беларусьфільм" — стужкі "Час варуцца" — абдубецца 13 чэрвеня!

Фільм заснаваны на рэальных падзеях і распаўвае пра ўнікальную аперацыю беларускіх партызан, якія знайшлі праход у тыл ворага праз непраладную дрыгву. Дзякуючы далёжым партызанскай разведкі на балое была пабудавана дарога — "лыжніцка", якая дала важную тактычную перавагу саветскім войскам у ходзе аперацыі "Баграціён". Стужка — даніна ўдзячнай памяці подзвігу прадзедаў і дзядоў-герояў — прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Не прапусціце!

Афіша фільма, 1959

Вайна вачамі дзяцей

Да дзвюх знамянальных дат — 100-годдзя беларускага кіно і 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў — у студзені мы далі старт праекту "Векапомнае праз кінакадр". Падрыхтаваны сумесна з Музеем гісторыі беларускага кіно — філіялам Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь і афішым кіназнаўцаў, ён расказвае аб знакавых ваенных стужках "Беларусьфільма".

Саветкі перады афішнай кінастудыі стаў ключавым не толькі для ваеннага жанру, нягледзячы на ваенную тэматыку. У аўтараў атрымалася расставіць сілы добра і зла так, каб гэта было зразумела юнаму глядачу, не выносячы на экран палт: усе трагедыі застаюцца па-за кадрам, нагавдаючы пра сябе толькі мастацкім намякам. Асабліва асалоду пры праглядзе выклікае ігра маленчых акцёраў — праўдзінна, непадробна. Прыкметна, што кожны з іх уваўваўся ў працэсе як у захапляльную, але даволі сур'ёзную гульню, з вялікай аддачай увабляў сваю ролю. У дзіцячы ансамбль арга-

нічна ўпісваюцца і дарослыя, якія яшчэ не забыліся на жахі вайны, а таму выконваюць свае парты без фальшу.

РЭХА ЛІХАЛЕЦЦА

Феномен поспеху карціны "Дзяўчынка шукае бацьку", на думку кінакрытыка, доктара філалагічных навук, дактара тэатра-мастаскай крытыкі факультэта журналістыкі БДУ Людмілы Саянковай-Мільніцкай, заклячэцца ў праўдзе і шчырасці, па ліках якіх былі створана стужка.

— Аўтары гэтага фільма, як і аўтары многіх ваенных

Кадры з фільма

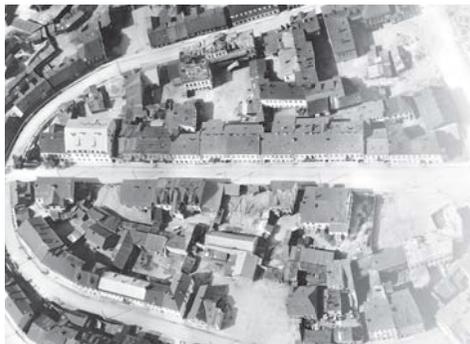
карцін таго часу, — людзі, якія прайшлі вайну альбо добра памяталі яе. Рэжысёр Леў Голуб, аператар Алг Аўдзееў не выключэніне. Яны здымалі фільм так, быццам самі былі сведкамі тых падзей, — распаўвае Людміла Піттроўна. — Яшчэ адна прычына — абсалютна шчыра, праўдзінна дзяўчынка ў вайсковані Ганіма Камякоўвай. Яна адразу выклікала і сімпатыі, і ланер глядачоў, якія суперажывалі і радаваліся разам з ёй. Гэта былі не прыгожы дзяўчынкі на вайне, а жыццё ў зусім незвычайнай сітуацыі, што не магло не выклікаць спачуванне. Аўтары рабілі стаўку на праўду: заўважце, як старанна выбіралася маленькая актрыса, як прадувавалася драматургія, каб кожны кадр не адпусаў, але аслабіў адрознавацца са стэрэапаказамі, кажа пра увагу аўтараў да ўсіх падрабязнасцей.

Значнасць фільма павялічвае і тэма ваеннага дзіцінства, якая часта гучала са стэрэапаказамі савецкай літаратуры, але даволі рэдка трапіла на экраны.

— Нягледзячы на тое, што падзеі даўнія і сучасная моладзь адрознаваецца ад сваіх аднагодак 50-60-х гадоў мінулага стагоддзя, фільм падкупляе напружаным сюжэтам і сімпатыяй да гадоўных станоўчых герояў, — падсумоўвае Людміла Саянкова-Мільніцкая. — Стужка і зараз выклікае суперажыванні і прымушае верыць, што дзяўчынка знойдзе бацьку і яе жыццё пойдзе па-іншаму. Зварот да непапулярных каштоўнасцей — сам і, раздзімы, сабрэў — гэта тое, што робіць карціну цікавай для сучаснага глядача.

Юлія ГАБЕЦ
Фота з архіва Музея гісторыі беларускага кіно

Аэрафотадымак тэрыторыі замчышча 24 чэрвеня 1941 года

Гісторыя ў мініяцюры

Якім будзе памятны знак на мінскім замчышчы?

Выгляд мінскага замчышча ў пачатку XX стагоддзя

Яшчэ ў пачатку мінулага года сталі гаварыць пра выпрацоўку канцэпцыі мемарыялізацыі і магчымай музейфікацыі месца ў раёне станцыі метро "Няміга", дзе знаходзіўся Мінскі замак. Меркавалася, што тут усталююць наземныя макеты збудаванняў, рэшткі якіх былі адшуканы падчас археалагічных даследаванняў.

Сёлета 13 лютага на апаратнай нарадзе пад кіраўніцтвам міністра культуры Анатоля Маркевіча ўжо абмяркоўваліся раённы, які будучы прыняты па выніках конкурсу эскайзу паматнага знака на мінскім замчышчы. Удзельнілі пітанні пра асноўныя этапы, тэрміны, крыніцы і аб'ёмы фінансавання работ у адпаведнасці з даручэннем аб выкананні плана мерапрыемстваў, звязаных з рэалізацыяй канцэпцыі па музейфікацыі помнікаў археалогіі гістарычнага цэнтра Мінска.

Макеты старажытных гарадоў, збудоў візуалізуюць стрчаную гісторыка-культурную і археалагічную спадчыну. Падобныя рэканструкцыі грунтуюцца на аўтэнтычных дакументах, часта з метрычнымі апісаннямі, планами, чарцяжамі, перыяду Сярэднявечча і Новага часу. У дачыненні ж да Мінска, як адзначаюць навукоўцы, на жаль, такія крыніцы адсутнічаюць. Першыя планы адносяцца да канца XVIII стагоддзя, калі горад увайшоў у склад Расійскай імперыі. Таму гісторыкі звяртаюць увагу, што макет мінскага замчышча і наваколля будзе зборным вобрадам летапіснага замчышча і пасадку. Спартэбна шырокае прымяненне аналогій для візуальнага афармлення асобных элементаў.

ШТО ТУТ РАНЕЙ БЫЛО

Мінскі замак вядомы яшчэ з часоў першай летапіснай згадкі іпераншай беларускай сталіцы ў XI стагоддзі. Драўляныя збудаванні ў тым месцы былі аднаўлены ў 1961 годзе ў выглядзе старажытнага Мінска.

СЭРЦА СТАЛІЦЫ

Пасяджэнне журы конкурсу прайшло 16 лютага ў Камітэце архітэктуры і горадабудавання Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта. На разгляд экспертаў былі прадстаўлены дзве работы, і пераможцу вызначылі адна-

галосна. Найлепшым аказаўся эскіс ад прыватнага ўнітарнага прадпрыемства "Нефраект". Аўтарскаму калектыву прапануюць дапрацаваць твор у адпаведнасці з пажаданнямі арганізатараў.

Паводле задумы, памятны знак уявіць сабой дакладны макет у вайным валам вышыней прыкладна восем метраў. Даўжыня замчышча ад Свіслачы да процілеглага заходняга краю складала 300 метраў, шырыня — 120—150 метраў.

Ужо ў XVII стагоддзі сцены ўмацаванняў страцілі абарончае значэнне і былі заняваныя, а на тэрыторыі замака пачалі з'яўляцца новыя вуліцы і гарадскія кварталы — амаль усё яны зніклі ў Вялікую Айчынную вайну. Да таго ж меншы размясцілі на замчышчы доўгачасовы агнявы пункт з жалезабетону і зенітнай гарматы. Замкавая гара над берагам Свіслачы была канчаткова знішчана, калі прарывалася траса сучаснага проспекта Пераможаў у сярэдзіне 1950-х. Тады ж зніклі і старадаўнія вуліцы, сама планіроўка і назвы якіх нагадвалі аб тым, што тут некалі быў замак: Падзамкавая, Завальная (праходзіла за замкавым валам), а таксама Мясніцкая і Новамясніцкая.

НЕ ПУСТОЕ МЕСЦА

Мяркуюцца, што новы мемарыяльны знак, які раскрывае выгляд мінскага замчышча, дапаможа ў працы экскурсаводаў і дасць магчымасць жыхарам і тасцыям сталіцы ўвясці старажытны горад. Акрамя таго, праект прадуцельвае добраўпарадкаванне навакольнай тэрыторыі з выкарыстаннем малых архітэктурных формаў, якія распаўняць пра гэты гістарычны раён. Так могуць быць пазначаны месцы, дзе знаходзіліся замкавая брама, градскі суд, Нізкі рынак, рачны порт і іншыя важныя аб'екты.

Прапанавана і стварэнне шэрага праставых канструкцый, што адлюструюць вобразы замкавых збудаванняў і землянога вала. Планаўця паказвае на мясцовасці абрысы выяўленых падчас раскопак пабудов, якія дапоўняць ужо існае абазначэнне контуру замкавага храма. Важнай часткай праекта і сродак яго ўспрымання, як мяркуюцца, стануць аўдыяфайлы і выявы, што можна будзе загружаць з дапамогай QR-кодаў на помніку. Агляя такой экспазіцыі, інтэграванай у гарадскую прастору, зробіцца захапляльным квестам, зробіцца папулярнаю гісторыя Мінска.

Антон РУДАК

Праэзрка вала гарадзішча на Менцы ў 2023 годзе

Гарадзішча на Менцы

Драўляныя кляці, выяўленыя падчас раскопак

Розныя лёсы двух гарадзішчаў

У Музеі гісторыі горада Мінска прайшло традыцыйнае штогадовае мерапрыемства, прысвечанае першай летапіснай згадцы горада, якая прыпадае на 3 сакавіка 1067 года. Селетні лектары "Ад Менкі да Нямігі" зладжаны сумесна з Інстытутам гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Лектарамі выступілі археолагі, якія займаюцца даследаваннем археалагічнага комплексу на раіце Менцы ды мінскага замчышча і праблемамі вызначэння месцазнаходжання летапіснага Мінска.

НА ДЗЕВЯЦЬ МЕТРАЎ УГЛЫБ ВАКОЎ

Загачдык адрэзла археалогіі Сярэднявечча і Новага часу Інстытута гісторыі Андрэй Вайцяховіч выступіў з дакладам пра самыя маштабныя раскопкі археалагічнага комплексу на раіце Менцы паблізу вёскі Гарадзішча ў Мінскай раёне. Падчас раскопак 2022—2023 гадоў у яго тэрыторыі археолагі знайшлі вялікую колькасць прадметаў, якія адносяцца да X і XI стагоддзяў, — гэта можа расцэньвацца як сведчанне, што яшчэ да бітвы на Нямізе, з якой звязана першая летапісная згадка пра Мінск, тут існавала буйное паселішча.

У 2021-м Савет Міністраў зацвердзіў дзяржаўную праграму "Культура Беларусі" на 2021—2025 гады, якія,

Раскопкі на мінскім замчышчы, 1950 год

між іншага, прадуцельвае даследаванне найбольш значных помнікаў гісторыі, у тым ліку археалагічнага комплексу на Менцы, у склад якога уваходзіць малое і вялікае гарадзішчы, чатыры селішчы і групы курганоў. Тут былі праведзены маштабныя даследаванні земляных умацаванняў, раскопкі закралі плошчу каля 30 на 30 метраў і на восем метраў углыбіню.

Гэта першыя ў краіне паўнаватнасныя раскопкі аб'екта; палкам вышыня вала складала дзев'яць метраў, недаследаваным пакуль застаецца апошні з іх. У выніку былі выяўлены сідлы дрэва-земных умацаванняў, так званыя гарадзён, датаваныя X стагоддзем, якія ўяўляюць сабой з'ядоныя дубовыя кляці вышыней каля пяці метраў. Аб тым, што старажытныя селішчы на Менцы былі буйным гандлёвым і эканамічным цэнтрам воласці, сведчыць таксама вялікая колькасць знойзеных тут арабскіх манет.

НА СВІТАНКУ ІСНАВАННЯ

Вядучы навуковы супрацоўнік адрэзла археалогіі Сярэднявечча і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Валдзім Кошман распаўвё аб першых гадах існавання горада і перспектывах вывучэння археалагічнага комплексу мінскага замчышча. Нельга каля 1085 года мінскі князь Глеб, сын легендарнага Усяслава Чарадзея, ажаніўся

з Анастасіяй, дачкой уладзіміраванскага князя Яраполка Ізяславіча, якая нарадзіла яму трох сыноў — Расціслава, Валадара і Усевалода. Гэты шлюб, хутчэй за ўсё, з'яўляўся аллюстраваннем палітычнай тульня Усяслава, які такім чынам імкнуўся ўстанавіць з Яраполкам Ізяславічам саюзніцкі дачыненні.

Мяркуючы на гэтым, можна лічыць, што прыкладна ад 1085 года мог існаваць выдзелены Глебу ўдзел, які актывна завяў аб сабе толькі пасля смерці Усяслава Брачыслававіча. Прыхільныя версіі аб пераносе княжаскага цэнтра з Менкі на Нямігу лічыць, што гэта аб'явілося менавіта ў канцы XII на працягу XIII стагоддзя летапіснай згадкі аб Мінску асудныя. Лічыцца, што ў гэты час горад быў цэнтрам удельнага княства, звязанага з Полацкам, а пазней — з Навагрудкам, Трокам і Віліняй. Каля 1326 года здаўнацца, што ў Ноўгарадзе ў складзе пасольства ад вялікага князя Гедзіміна быў і мінскі князь Васіль, што сведчыць аб далучэнні мінскай зямлі да Вялікага Княства Літоўскага.

ПАДСУМАННЕ ЗРОБЛЕНАГА

Спробы археалагічнай лакалізацыі летапіснага Мінска рабіліся яшчэ з 1920-х, аднак асудныць традыцыйны "гарадской археалогіі" ўдзіны навуковыя задчы даваеннага перыяду не дазвалялі перайсці да яго практычнага вывучэння. Да таго ж шчыльнае каменнае збудаванне, значныя перабудовы і магутныя культурныя слой, які часткова схавалі вал і роў, абмяжоўвалі магчымасці даследчыкаў. Як ні парадкавальна, магчымасць для даследавання тэрыторыі замчышча з'явілася менавіта ў выніку ваенных разбурэнняў, нанесеных падчас нацыскай акупацыі, калі збудова замчышча была амаль палкам знішчана.

Па выніках шматлікіх пасляваенных археалагічных даследаванняў было лакалізавана гарадзішча летапіснага Мінска, у розных месцах яго зні-

шчэліванай у канцы 1950-х пляцоўкі былі выяўленыя рэшткі магутнага абарончага вала, які акружаў горад, у сярэдзіне яго зафіксаваны і даследаваны драўляныя канструкцыі, у паўднёва-усходняй частцы выяўленыя ўзняя брама, вывучаныя планіроўка і збудова паўночна-усходняй часткі горада, а ў раіце напаставаняў усходняй часткі замчышча выяўлены фундамент каменнай царквы памерамі 12 x 16 метраў з трыма апсідамі.

ТАЯМНІЦЫ І ПЕРСПЕКТывы

Вывучэнне мінскага замчышча мае яшчэ багаа адкрытых пытанняў. Пакуль не распрашана дзідрахраналагічная шкала, што не дазваляе ўцэўненасцю вызначыць храналагію ўсяго комплексу збудаванняў. Адназначна не вырашана пытанне аб часе ўзвядзення фундаменту царквы, не лакалізаваныя іншыя царквы на замчышчы і пасадка Мінска, не лакалізаваны княжачы двор. Дагэтуль не дачучэнні мінскай зямлі да Вялікага Княства Літоўскага.

Як адзначыў выступоўца, перададзім задача любяга археолага — захаваць прадмет даследавання для будучых паследчыкаў. Раскопкі — гэта сур'ёзнае і затратнае мерапрыемства, немагчымае без апаведнавання тэрыторыі замчышча з'явілася менавіта ў выніку ваенных разбурэнняў, нанесеных падчас нацыскай акупацыі, калі збудова замчышча была амаль палкам знішчана.

Па выніках шматлікіх пасляваенных археалагічных даследаванняў было лакалізавана гарадзішча летапіснага Мінска, у розных месцах яго зні-

Антон РУДАК
Фота з прэзентацыі

Чарговая творчая сустрэча ў прэс-клубе "Культура і мастацтва" адбылася напярэдні святэ 8 Сакавіка. Натуральна, мы не маглі не зрабіць падарунак шануюным жанчынам, і таму запрасілі гося, у дачыненні да якога слова "зорка" ні ў яким разе не будзе перабольшаннем ці журналісцкім штапам. Пра першыя і творчага лёсу мы вялі гаворку з заслужаным артыстам Рэспублікі Беларусь Аляксандрам Саладухам.

Гэты год для любімага беларускай публікі асаблівы: у студзені спявак адзначаў юбілей. Але артыст палічыў за лепшае не агучваць круглую дату наўпрост, а падзяліць яе на больш сімвалічныя складнікі. Такім чынам, сёлета Аляксандру Саладуху — вечныя 33 і беланесжныя 32. Больш за палову гэтага адрэзку наш гося прывясціў творчасці. Каб дасягнуць шпйперашніх вяршынь, некалі давалося пераадолець нямала перашкод і праявіць неверагодную вытрымку для настойлівасці. Азіраючыся на сябе маладога, спявак не хавае ўзрушэння і прызначыў: "Часам сам здзіўляюся, як гэты хлопцэ здолеў усё пераспішыць". А шлях да мары быў сапраўды шчырыстым.

— У мяне было шмат узлётаў, нямала было падзенняў. Але вера і вялікая жаданне быць артыстам, узніклі на свой Эверэст дапамагалі і дапамагалі мне вытрымаць усё выпрабаванні. Шпйпер, зразумела, я ўжо іду з усмешкай, аднак не ўтойваю: былі моманты, калі прыходзілі думкі ўсё кінуць. Дзе кожны раз мне дапамагала вера: у сваіх дзяцей, спядачоў, сваю краіну.

Адданая праца — з усмешкай!

— Я нарадзіўся ў Падмаскоўі. Мой бацька быў вайсковцам, таму мы часта змянялі месца жыхарства. Калі мне было шэсць, прыехалі ў Казахстан, дзе я атрымаў сярэдняю адукацыю і скончыў музычную школу пры гарнізонным доме афіцэраў па класе фартэпіяна. Музычную літаратуру, салфеджы і спецыяльнасць не любіў, башкам даводзілася мяне з-пад палкі прымусіваць. А восх хор падабаўся! Паралельна шмат займаўся спортам: футбол і баскетбол. Таму рыхтаваўся наступіць альбо ў музычнае вучылішча, альбо ў фізкультурыны інстытут. Аднак пасля 10 класа выбраў мелыснасці: 26 чэрвеня 1982 года я даў клятву Гітлерага.

На праслухоўванні ў розных калектывах Аляксандр Саладуха прыходзіў у... фуражкі і з табельнай зброяй. Бо пасля ўніверсітэта давалося нам паднапіраваць інспектарам рыбакляду. У такім экзактыўным выглядзе спяваў малады чалавек перад кіраўнікамі "Песняроў", "Сяброў", "Снінай птушкі" ды іншых гуртоў. Мотры прыкмычалі здольнасці, аднак у адзін го-

лас казалі: "Вы не ансамбльны спявак. Вам трэба рабіць сольную кар'еру".

— Я хацелу наступіць у музычнае вучылішча імя Гнесіных у Маскве, але мяне не даспусцілі да ўступных іспытаў, бо пасля вышэйшай адукацыі было забаронена атрымліваць сярэдняю спецыяльную. Пасля была спроба паехаць у Ленінград, дзе быў аркестр Ігара Пятрэнікі. Зноў не ўзялі: не было прапіскі. Толькі на пяты год працы інспектарам я дайшоў да прафесійнай ступені: прайшоў праслухоўванне ў аб'яднанне музычных ансамбляў Мінска і атрымаў сольнае адзяленне — 45 хвілін з акустычнай гітарай — у рэстаране гаспаіны "Юбілейная".

І вось аднойчы туды прыйшоў выніць кубачак кавы народны артыст Сявечка Саюз, галоўны дырыжор канцэртнага аркестра Арменіі Канстанцін Арбелян. Ён захацеў са мной сустрэцца — і за размовы прапанаваў праслухаць у канцэртнай аркестр Беларусі, які тады толькі стварыўся. Так я апынуўся ў гэтым калектыве. Потым быў Мінскі мюзік-хол, тэатр песні Яўдзіі Паплаўскай і Аляксандра Ці-

хановіча, а пасля пачалася сольная кар'ера.

Свайго рэпертуару ў маладога артыста, які спяваў у рэстаране, не было. Ён выконваў творы Аляксандра Градскага, Юрыя Антонова ды іншых зорак. Але хіты заўсёды прыходзілі да таго, хто пра гэта марыў. Прынамсі такой думкі трымаўся Аляксандр Саладуха і спрабуе тое давесці на майстар-класах палікачюкам. Сёння ші не кожны беларус можа прыгадаць радкі з самых вядомых песень заслужанага артыста. А галоўны шпйгер — "Здравствуй, чужая мілая" — дык увуогле ведаюць на ўсёй паствасвай прасторы.

— Гэтуго легендарную песню, без якой не праходзіць ніводна канцэрт, мне падарваў Эдуард Ханюк. У сакавіку 1992 года ён патэлефанаву мне з вакзала, бо толькі прыехаў з Санкт-Пецярбурга і пабачыў вялікі матэрыял пра мяне ў газеце "Знамя юности". Запрасіў да сябе, каб прапанаваць мне матэрыял. Я з радасцю нагадзіўся. Калі прыехаў, мастэра сеў за раяль, выканаў першую песню. Кажу: "Не мая", — "Чыя?" — "Гэта Сла-

ва Еўдакімаў". Спявае другую, "Прыхільніцу". Кажу: "Таксама не мая, гэта «Сябры»". А калі кампзітар зайграў "Здравствуй, чужая мілая", я схваціў яго за руку: "Нікому не давалі? Гэта мая песня!" Першае выкананне было ў маі 1992 года ў горадзе Чэрвень на фестывалі "Песню барышце з сабой". Ну а "загучала" яна на першым "Славянскім базары ў Віцебску".

Вядома, летні амфітэатр у горадзе над Дзвіной — месца асаблівае для многіх прадстаўнікоў ачынной эстрады. Цёплыя ўспаміны звязваюць з ім і Аляксандра Саладуху. Усё ж не толькі гэтая грандыёзная сцена каштоўная спяваку...

— Я любію і вялікія пляцоўкі, і маленькія. Але самыя трапяткія месцы для выступленняў заўсёды на разліме баякоў. Палац Рэспублікі, Палац спорту, Мінск-Арэна, стадыён "Дынама"... Ніколі не забуду канцэрт у Барысаве, самы вялікі на сёння. У мяне ўсе пытаюцца, якая наступная пляцоўка. Я ўжо прыдумаў! Праз тры гады хачу выступіць на Кастрычніцкай плошчы.

Варта заўважыць, што, будучы эстраднай зоркай, Аляксандр не хварэе на ганарлівасць і нахабства. Ён працягвае жыць згодна з прычыпамі, якія некалі прывілі бацькі. Артыст ніколі не шкадуе часу і энергіі на ўдзел у дабрачынных і патрыятычных праектах, таму разлічваецца на суспольны прысуд — без подлісці і інтрыгі. І шаную людзей, якія спрычыніліся да яго песпку. Да прыкладу, доўгі час зберагае цёплую статускі з кампзітарам Алегам Епісеенкавым.

— Сёлета споўніцца 37 гадоў, як мы сябруем і супрацоўнічаем. Я называю Алега старэйшым братам, бо нарадзіўся ў розніцці літаральна ў чатыры месяцы. Мы абмяркоўваем з ім усё і творчасці, і асабістае жыццё. Калі я сустракаўся з некалькі перашкодамі і праблемамі, усё яму адкрываў, расказваў. Ён сапраўдны сябар — адданы і шчыры.

"Спявак, які зрабіў сябе сам!" — такое азначэнне некалі даў Аляксандру нашы калегі-культураўцы. Было тое ў 1994-м. Мінуга трынаццаці гадоў, а формула песпку ў артыста засталася ранейшай. Яго зорны час не праляцеў імгненна. І гэта чаровы рад пацвярджае, што падыход дзейны.

Мая формула песпку даволі проста: старанніцца вера ў сябе і свае сілы, праца ў раніцы да ночы напоўніцу, і, вядома, вяртае слухаць свой унутрыны голас: ён падкажа, калі трэба зрабіць паўзу і адпачыць, пераключыцца, а калі трэба паднапіраваць. Іншага шляху няма — усмешка, вера ў сябе і адданая праца!

Яўгенія ГАВЕЦ, Данііл ШЭЙКА
Фота: Уладзіміра ШЛАПАКА

Лесвіца песпку і падтрымкі

Народная артыстка Беларусі, вядучая салістка і адначасова загадчыца опернай трупы нашага Вялікага тэатра, прафесар Настасся Масквіна — удзельніца ледзь не ўсіх урадавых і найбольш значных святочных канцэртаў, не кажучы пра шматлікія оперныя партыі, у якіх рэгулярна выходзіць на сцэну. Сёлета знаяна спявачка была адзначана спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва.

— Атрымаць такую ўзнагароду з рук Кіраўніка дзяржавы, — гаворыць Настасся Ігаруна, — гэта не проста значная падзея ў маім жыцці як грамадзяніна краіны і чалавека творчага. Гэта вялікі гонар і вялікая адказнасць. У Беларусі шмат таленавітых людзей, але ж не ўсім выпалае такая ўвага і прызнанне. Усё гэта дае сілы, штуршок для далейшага росту, сыварджае, што ты робіш сапраўдны ўнёсак у адраджэнне нацыі, беларускай нацыянальнай культуры, і не дазваляе спыніцца ў абраным кірунку. Прэмію атрымала на Раство Хрыстова — адно з самых светлых святых. Для мяне як для верніцы гэта знак зверху, што няспынным працэс творчасці мае добры вынік.

У артыстаў — вельмі адказная дзяржаўная місія, не менш важная, чым у паптыкаў ші эканамістаў, кіраўнікоў вытворчасці, а так у развіцці культуры, якая з'яўляецца часткай суверэнітэту дзяржавы, мяркуюць у праўдзіннае ўвогуле, і пра ўзровень ёй духоўнасці. Вельмі важна, які пасыд, якую ідэю нясе той ші іншы твор мастацтва, насколькі выканаўца патрыёт сваёй краіны: усё гэта перадаецца слухачам — у тым ліку ў замежжы, дзе нашы артысты гастрольна і праз свае спектаклі, канцэрты даносяць беларускую нацыянальную ідэю ўсюму свету. Тое, які дзяржава падтрымлівае культуру і яе дзеячоў, можна прасачыць па маёй біяграфіі, бо я прайшла, калі можна так сказаць, усё прыступкі зашкаўленай дзяржаўнай увагі. Спачатку скончыла Універсітэт культуры як рэжысёр, потым — Акадэмію музыкі на класе сольных спеваў у заслужанай артысткі Беларусі, прафесара Людмілы Колас. Праз год мяне ўзялі ў тэатр. Яшчэ падчас вучобы я стала лідэратам Спецыяльнага фонду Рэспублікі Беларусь па падтрымцы

таленавітай моладзі. У 2008-м была ўзнагароджана медалём Францыска Скарыны. Праз тры гады стала заслужанай артысткай Беларусі, у 2016-м — народнай артысткай, праз год атрымала Дзяржаўную прэмію нашай краіны. Летась — удастоена Падзякі кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта, а сёлета — спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта. Так што мой творчы шлях — яскравы прыклад таго, якой павагай і падтрымкай дзяржавы і народа карыстаюцца тая ж музыка.

— Вы таксама падтрымліваеце моладзь: выкладаеце сольныя спевы ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, а галоўнае — выданае сталі загадчыцай опернай трупы тэатра.

— Загаданне — іншы від творчай і адміністрацыйнай дзейнасці. Я магу і павінна выступаць на сцэне, але хачу б прыносіць тэатру карысць і на гэтай пасадзе, дзе ты адказваеш за ўсіх салістаў адрэзу. Я прыйшла да гэтага свядома, нават у 2020-м скончыла Акадэмію кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусі, бо любой прафесіі трэба будучыца. Сольная кар'ера калісьці завершыцца: опера імкліва маладзее, у тэатр павінны прыходзіць новыя палкаленні артыстаў. І трэба перадаваць ім свае веды, вопыт. Чароўная кухня закулісы не проста вабіць і паглынае, а фарміруе стыль жыцця. Без гэтага немагчыма! Тэатр — камандная гульня. З чымсьці не можаш справіцца сам — табе дапамогуць. І дух творчага сабортніцтва ніхто не адмяняе! Тэатр прыводзіць касціны і шчыльна супрацоўнічае з Акадэміяй музыкі, каб папаўняць трупы маладымі спецыялістамі. Я таксама маю на ўвазе ў гэтым удзельнічаю, прапаноўваю склад салістаў на той ші іншы оперны спектакль. Але канчатковае рашэнне

прамае кіраўніцтва, бо загадчык трупы — сярэдняе звяно. Тэрмінова шукаю замену, калі хтосьці з артыстаў паптыка захваруе: голае — субстанцыя надзвычай дэлікатная. І трэба быць не проста прафесіяналам, а яшчэ і чалавекам стрэсаўстойлівым.

— Гастролі — таксама пэўны стрэс. Не толькі калі вы ездзеце, але і калі для ўдзелу ў нейкім новым спектаклі прыязджае замежная зорка. Ші не зацьмяваюць яны нашых артыстаў?

— Наадварот, яны вельмі патрэбныя! Бо спрыяюць прафесійнаму росту трупы. Гэта і своеасабыты конкурс, і майстар-клас, і абмен творчымі энергіямі. Калі ты кулясці ездзець, дык штораз павінна нанова даказваць свае якасці, трымаць планку. Калі прывязваюць да нас, ёсць магчымасць параўнаць, чаму сці навучыцца. Ён і для публікі ўнікае дадатковая нагода наведваць спектакль — магчыма, ужо неаднаразова бачаны, заўважыць у ім нейкі новыя дэталі.

— Акрамя опернага рэпертуару, вы ўсё часцей зьявляецеся да эстраднага. Не папкозіць голае?

— Вакаліст з добрай опернай падрыхтоўкай можа усё — гэтакі "супермэн" з неабмежаванымі магчымасцямі. Да таго ж сёння ў музыцы распаўсюджаныя красавер, дзе спалучаюцца розныя стылі і напрамкі, а ўдзел оперных салістаў у значных канцэртах прынятае новаю публіка: паучоць, зацікавіцца — прыйдуць у тэатр. Тая ж Настасся Малевіч (Малашкевіч) паўдзельнічала ў тэатры, сезоне тэлешоу "Фактар-бу" — і сталічная частка яе fan-клубу павінна перамясцілася на оперныя спектаклі, дзе яна саліруе. Мы спяваем эстраду, набліжваю да класікі, і там самым папулярным у беларускаму музыку і пазію. Апошнім часам нашы артысты неаднаразова атрымлівалі гранты Прэзідэнта на разліцкую творчых праектаў, з якімі аб'ехалі ледзь не ўсю краіну. Гэта светліцкая мсія тэатра! "Беларускія прэм'еры", што ахолівалі раманаваму лірыку розных гадоў, рыхтаваў па-

затэляе Дзмітрый Шабеця. Летась удалліцый грант сталі Тацыяна Трашчкі і струнны квінтэт "Сэрнадэ" з праграмай "Край прыгожых людзей". Аднайменная песня Алены Атрашкевіч на словы Васіля Жуковіча разліццелася паўсюлі! Сёлета грант атрымаў духавы ансамбль А.М.А.Д.І.С. Brass, які ўзначальвае загадчык трупы аркестра нашага тэатра, трубак Дзмітрый Гарбачук. Калектывы ўжо выступілі ў Бірозе. Наперадзе ў музыкантаў іншыя канцэрты, у тым ліку ў рамках штогодняга праекта "Вечары Вялікага тэатра ў замку Радзівілаў". Распавядаю пра гэта яшчэ і таму, што на маёй пасадзе мне даводзілася больш глыбока ўнікаць у кожны з такіх прэмыя.

— Складана ўсё сумяшчаць? — Так. Але ж мне падабаецца, калі няжэка, бо такія моманты дапамагаюць адчуваць усю паўнацэннасць. Прыходзіць у наш тэатр!

Надзея БУЦНЭВІЧ
Фота з архіва тэатра

Косеня Пагарэла

“Усё, чым жыву, звязана з музыкай”

Адночы лёс прывёў яе ў полацкую Сафію. Менавіта ў сцэна гэтай свяціні 35 гадоў таму яна знайшла прафесійнае прызнанне. Сёння ўпаўнёна: музыка, якую доўгі час слухаю, здольная зачароўваць. А яшчэ арыстка ўдзячная сяброўцы за запрашэнне ў нашу краіну. Сяброўка стала для Герані другой радзімай. Пра гэта ды іншае напярэдадні юбілея мы пагаварылі з заслужанай арысткай Рэспублікі Беларусь Ксеніяй Пагарэлай.

— Вы з’ўдзячце салістку канцэртнай залы Сафійскага сабора ў Полацку. Раскажыце, як прыйшлі да аргана. — Прафесійна займаюся музыкай з шасці гадоў. Спачатку гэта было фартэпіяна. І мая настаўніца Нэла Уладзіміраўна Хаспека давала слушыць рэдкае запісы арганнай музыкі. Памятаю чорныя кружэчкі з творами Баха. Мне вельмі падабалася. А калі паступіла ў кансерваторыю, з’явілася магчымасць вучыцца іграць і на аргане.

Па размеркаванні патрапіла на Далекі Усход — ва Уладзістоцкі інстытут мастацтваў. Працавала на фартэпіянай кафедры. У 1988-м мы з сям’ёй пераехалі ў Беларусь. Менавіта тут у маёй дзейнасці з’явілася шмат арганнай музыкі — 35 гадоў я працую арганістай канцэртнай залы Сафійскага сабора. Фартэпіяна не пакінула, іграла на ім як канцэртмайстар: з вакалістамі, са скрыпачамі, сольнай часткі праграмы.

— Вы родзім з Краснагара. Чаму для жыцця выбралі менавіта Полацк?

У 1985-м у полацкія саборы быў усталяваны арган, туды прыехаў працаваць па размеркаванні мая знаёмая. Мы разам вучыліся ў Маскоўскай дзяржаўнай кансерваторыі імя П. І. Чайкоўскага па класе фартэпіяна ў прафесара М. Фёдаравіча. І на класе аргана ў прафесара Л. Роймана. У пачатку 1988-га сяброўку запрасілі на замежную стажыроўку. Яна напісала мне, расказала, што ў Полацку вельмі добры арган, і прапанавала прыехаць паглядзець. Сафійскі са-

бор мяне ўразіў. Выпадковасць ці не? Аднак дзякуючы збегу акалічнасцей мы з мужам больш за 35 гадоў жывём і працуем у Полацку.

— Калі Расія — радзіма, то што для вас Беларусь?

— Таксама радзіма. Тут прайшла большая частка майго жыцця. І калі мы прыехалі ўпершыню, то Сафійскі сабор, і ўсё, што вакол яго, і яшчэ шматлюдны людзі сталі адкрыццём.

— Вашы банкі былі звязаны з музыкай?

— Не, але бабуля добра спявала, нават па гітары іграў. Яе старэйшы брат таксама годна спяваў. Аднак прафесіяналу не было. А вось дзеці пайшлі па маім шляху. Дачка — арганістка, кіраўнік хару. Сын — піяніст. Абое іспішў музыку, займаюцца ёю кожны ў сваім кірунку. Муж — баяніст і дырыжор. Больш за 15 гадоў пад яго кіраўніцтвам у Полацку дзейнічае камерны аркестр “Еўропа-Цэнтр”. З гэтым калектывам у мяне шмат выступленняў — на фестывалях у Сафійскім саборы і іншых пляцоўках.

— Ці прыходзілася іграць на электронным аргане? Ёсць розніца з класічным інструментам?

— Прафесійнаму арганісту, безумоўна, цікавей іграць на духавым інструментах. У Сафійскім саборы сучасны духавы арган. Вядома, на электронным таксама прыходзілася іграць. Больш за 30 гадоў працую ў Полацкай дзіцячай школе мастацтваў. Там у мяне ёсць вучні па класе аргана. У нас электронны інструмент. Такі ж — у Віцебскім дзяржаўным каледжы культуры і мастацтваў, дзе некаторы час выкладала. Электронны моцна апрошывае ад духавога. Сапраўднага арганнага гучання электронны не зольны перадаць, аднак для навучання падыходзіць. І намер дазваляе размясціць інструмент у класе.

— Ці часта вучні музычных школ выбіраюць арган?

— Ахвотных даволі многа. Іншая справа — не ўсе могуць іграць. Лю-

бы інструмент патрабуе пэўных здольнасцей. Напрыклад, чалавек, у якога не вельмі добрая каардынацыя, асоўец арган цяжка. Гэта складаны інструмент, на якім іграюць і рукамі, і нагамі. Таму паспрабаваць можа кожны, а там ужо як атрымаецца.

— Дзе лепш выступаць — у канцэртнай зале ці храме?

— Для мяне кожнае выступленне значнае. А для аргана важная акустыка. У храмах, безумоўна, яна лепшая, таму і гучыць інструмент надзвычай вельмі. Унікальная акустыка Сафійскага сабора — гэтаму пацвярджэнне.

— Ці задумваліся, хто вап слухач?

— Існуе меркаванне, быццам арган больш прываблівае сталых людзей. Не магу пагадзіцца. Моладзь таксама цікавіцца, ўсё прапарцыянальна. Да нас прыходзяць і турьсты, і мясцовыя жыхары. Бывае, хтосьці ўспяхова трапілае. Напрыклад, чалавек прыводзіць на канцэрт сябра, а ён потым кажа, што нават не ўявіў, як гэта цудоўна. Прывязджаюць паслухаць арган і з санаторыяў. Пасля дзеляцца ўражаннямі, які добра алпачылі. Сявярджоць нават, нібы знікае боль. А хтосьці прыходзіць, каб стала лёгка на душы.

— Што акрамя музыкі вас займае?

— У мяне добрая праца. Кажуць, калі вы знойдзеце любімую работу, то

Лаўрэат міжнародных конкурсаў Марына Зяленна і заслужаная арыстка Рэспублікі Беларусь Ксенія Пагарэла

атрымаеце і крыніцу задавальнення, і хобі, а за гэта яшчэ будзь плаціць грошы. Таму пазаканцэртны час таксама прысвечваю музыцы. Складаю праграмы, супрацоўнічаю з калегамі, рыхтуюся да двух фестываляў у канцэртнай зале Сафійскага сабора, што адбываюцца вясною і ўвосень. А яшчэ падабаецца гуляць па любімым горадзе.

— За што вы ўдзячныя сваёй прафесіі?

— За шматлікія канцэрты, а іх штогод — каля 200, фестываляў, майстар-класы, вандроўкі, стварэнне аркестра і супрацоўніцтва з ім. За сустрэчы з цікавымі людзьмі — музыкантамі і слухачамі. Гэта ўсё, чым я жыву. І яно звязана з музыкай, з Сафійскім саборам, з канцэртамі, з вучнямі.

— Ці ёсць у вас дзівя на жыцці?

— Усё мінае, а музыка — вечная.

— Як плануеце святкаваць юбілей? Што жадаеце сабе ў гэты дзень?

— Будзе дзень — будзе і песня (*усміхаецца*). Магчыма, зладзім канцэрт. Цяпер занятыя фестывалем і штодня дзельнымі выступленнямі, рыхтуем новую праграму. Таму будзем думаць! А жадаць сабе хацела б сонца, кахання і творчасці.

Надзея ЗУЕВА

Фота з архіва Ксенія Пагарэла

Сто гадоў з кнігай

Цэнтральная дзіцячая бібліятэка імя М. Астроўскага адзначае векавы юбілей. Аб мінувлым і сучаснасці адной з найстарэйшых кніжных скарбніц сталіцы мы пагаварылі з намеснікам дырэктара Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк Мінска Аленай Чарняўскай.

У СТАТУСЕ ФЛАГМАНА

Рашэнне аб стварэнні ў Мінску дзіцячай бібліятэкі было прынята на пасяджэнні мясцовага аддзела адукацыі 25 лютага 1924 года. Імя пісьменніка Мікалая Астроўскага скарбніцы надалі ў 1939-м пасля адпаведнай пастанова ЦВК БССР. Падчас вайны будынак бібліятэкі быў цалкам знішчаны, фонд часткова вывезены. Зноў выдаваць кнігі маленькім чытачам установа пачала толькі ў красавіку 1947 года і з той пары працавала бесперапынна. На сёняшні адрас, праспект Газеты “Праўда”, 20а, бібліятэка пераехала ў 1982-м.

— Даследаванне нашай гісторыі — складаная справа: мянялася месцазнаходжанне, многія дакументы зніклі падчас вайны, не дайшлі да нашых дзён. Праз гэтыя прычыны дакладная дата адкрыцця бібліятэкі невядомая. Таму мерапрыемствы, прысвечаныя юбілею, мы праводзім не ў канкрэтны дзень, а на працягу ўсяго года.

Зараз ЦДБ імя М. Астроўскага — найвяцейшая звязно Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк Мінска. Кніжны фонд складае больш за 113 тысяч экзэмпляраў, агульная колькасць чытачоў набліжаецца да 19 тысяч. Алена Уладзіміраўна адзначае, што статус флагмана — рэч ганаровая, але яна абавязвае да многага.

— Як гадоўна дзіцячая бібліятэка горада мы павінны трымаць высокую планку, быць прыкладам для астатніх. Трэба пастаянна ствараць і ладзіць новыя ўнікальныя праекты і

акцыі, актуалізаваць направавання практыкі. Таксама мы наладзім вялікую ўвагу колькаснаму і якасному пашырэнню нашага фонду, рэкламе і прадстаўніцтву ўстанова ў інтэрнеце, у прыватнасці ў сацыяльных сетках.

АДЗНАЧАЮЧЫ ЮБІЛЕЙ

Як і павінна быць у сучаснай бібліятэцы, супрацоўнікі ЦДБ імя М. Астроўскага займаюцца не толькі ўлікам і выдачай кніг. Гэта паўнаўраўнаважаная культурная ўстанова, дзе пастананна ладзіць экспазіцыі, лекцыі і курсы, працуе інфармацыйны цэнтр японскай культуры.

Алена Чарняўская падкрэслівае, што юбілейны год для работнікаў і наведвальнікаў бібліятэкі будзе вельмі насычаным і багатым на падзеі. Напрыклад, з лютага па кастрычнік ва ўстанове праводзіцца акцыя “Мая бібліятэчная гісторыя: успаміны аб Цэнтралізаванай дзіцячай бібліятэцы”. У рамках ініцыятывы чытачы, якія карысталіся паслугамі кніжнай скарбніцы ў розныя гады, змогуць расказаць пра свой першы візіт ці іншы незабыўны момант, звязаны з установай.

— На восень традыцыйна запланаваны фестываль дзіцячай кнігі “Чытаем разам”, які сёлета прысвечым юбілею. Падчас мерапрыемства ў маленькіх чытачоў іх бацькоў будзе магчымасць паўдзельнічаць у інтэрактыўных майстар-класах і конкурсах, сустрэцца са знакамітымі пісьменнікамі і атрымаць аўтограф. Акрамя гэтага, плануецца ротравыстава

Алена Чарняўская

“Старонкі гісторыі”, цыкл сустрэч “Нясумная бібліятэка” і многія іншыя акцыі. Вельмі добра, што ў нас працуе шмат крэатыўных маладых спецыялістаў, якія арганізуюць выдатныя імпрэзы і ведаюць, як зацікавіць дзяцей.

ПЕРАДУСІМ — ПАТРЫЯТЫЗМ

У ЦДБ імя М. Астроўскага часта праводзіцца сустрэчы школьнікаў са спецыялістамі арганізацыі Маскоўскага раёна Мінска — прадстаўніцтваў Установы аховы адукацыі і культуры па навукаў і гуманітарных дысцыплін аб Цэнтралізаванай дзіцячай бібліятэцы. Шматгадовае супрацоўніцтва наладжана з храмам Опцінскай царквы: праводзіць духоўныя гутаркі святароў з вучнямі старэйшых класаў.

— Асабліва ўвага надаецца патрыятычнаму выхаванню чытачоў. Моладзь павінна алучаць любоў да Радзімы, гэта важна. Мы ладзім акцыі, прысвечаныя ўсім гадоўным дзяржаўным святам, урокі мужнасці з запрашэннем ветэранаў. Спецыялісты бібліятэкі распрацоўваюць унікальныя настольныя гульні для вывучэння гісторыі і географіі краіны. Адначу, што нашы мерапрыемствы часта праводзіцца па-за

сценамі ўстанова. Летам мы звычайна арганізуюем бібліятэчную пляцоўку ў гандлёвым цэнтры “Сталіца”, працуем у рамках культурнага праекта “Бібліятэка пад адкрытым небам”.

— Яшчэ адзін прыярытэт кніжнай скарбніцы — развіццё міжнародных сувязей. Найбольш актыўна рэалізуюцца сумесныя праекты з дзіцячымі бібліятэкамі розных рэгіёнаў Расіі.

Ніжгародскай дзіцячай бібліятэкі імя Т. Маўрыяна праводзім творчы конкурс малюнкаў “Сказка — я, во мне намяк”. Падпісаны пагадненні аб супрацоўніцтве з Санкт-Пецярбургскай спецыяльнай цэнтральнай дзіцячай бібліятэкай імя А. Пушкіна і Дзяржаўнай бібліятэкай Кузбаса для дзяцей і моладзі. Таксама нашым партнёрам з’яўляюцца Цэнтралізаваная сістэма дзіцячых бібліятэк горада Шымкента (Рэспубліка Казахстан), мы рэгулярна абменьваемся відэаўступленнямі і ладзім літаратурныя імпрэзы.

ПРЫВАБІЦЬ МОЛАДЗЬ

Як у век тэхналогій і гаджэтаў дзіцячы бібліятэцы зацікавіць моладзь? Алена Уладзіміраўна адзначае, што ў гэтым зольныя дапамагчы разнастайнасць кніжнага фонду і актыўная падтрымка айнадушкі — бацькоў і настаўнікаў.

— Можна сказаць, што сучасная дзіцячы і хлопчыкі нарадзіліся з тэлефонам у руцэ. Іх не прывабліваюць кнігі ў старых вокладках. Таму мы стараемся прапанаваць сучасную мастацкую літаратуру з яркім афармленнем, зымальнымі сюжэтамі і новымі героямі. Таксама важна, каб маці, бацька ці школьны настаўнік дапамагі дзіцяці знайсці дарогу да бібліятэкі. І вельмі радуча, што ў адукацыйных установах разумеюць важнасць чытання і прыводзіць малодзе пакладзе на нас. Школьнікі, якія сфармулююць кнігі, у будучыні становяцца ўдмуўнікамі і гарманічна развітымі асобамі. А мы ім у гэтым актыўна дапамагем.

Падчас аднаго з мерапрыемстваў, што ладзіцца ў бібліятэцы

Даніла ПІЎКАРЭЦ Фота з архіва бібліятэкі

Драматургія не на Тыдзень

Штогадовы Тыдзень беларускай драматургіі "Канцэнтрацыя" завяршыўся 3 сакавіка ў РТБД. Чым сёлета ўразіў сумесны праект гэтай установы і Цэнтра беларускай драматургіі?

Праграма аказалася як ніколі насычанай, ды і працягвалася больш за тыдзень — восем дзён, змяшчэнне звыш тэатра розных мерапрыемстваў. Сярод іх — і спектаклі, тэатралізацыя чытанні, і лекцыі, творчыя сустрэчы, інтэрэктывы.

Класічны складнік быў прадстаўлены чытаннем фрагментаў "Сымона-музыкі" ў сталічным музеі Якуба Коласа, прэм'ерным спектаклем "Вечар" (гл. "К" № 9), чытаннем грузінскай п'есы "Я, бабуся, Ліко і Ларыён" у перакладзе Андрэя Макаенкі (гл. "К" № 3) і лекцыяй "Невядома драматургія: аглядаю беларускія класікі" ад супрацоўніцы ЦБД Югеніі Бачыла. Сёлета яна завяршае аглядаючы ў Акадэміі мастацтваў як тэатралягічна, Югенія — добра вядомы ў прафесійных колах малады тэатральны крытык, што багата друкуецца ў часопісе "Мастацтва".

У час лекцыі аналізавалася п'еса (некатарыя з іх ніколі не ставіліся) "Жыццё сярца" Яна Баршчэўскага, "На дарозе жыцця" Якуба Коласа, "Пакуль малыя" Івана Мележа, "Залаты медаль" Івана Шамякіна, "Кальска чатырох чаруціні" Уладзіміра Караткевіча, "Апошні шанц" Васіля Быкава (агучна можна разглядаць як тэатрскую інсцэніроўку апавесці "Сотнікаў"). Югенія звярталася і да прапанаваных у гэтых п'есах песень — з удзелам ролі вершаваных радкоў, некаторыя з якіх агучыла рэдактар ЦБД Вольга Кавалеўская.

Ды ўсё ж асноўны акцэнт "Канцэнтрацыі" быў зроблены, зразумела, на сучаснай драматургіі, без развіцця якой тэатр рызыкае таптацца на месцы. Кіраўнік ЦБД, тэатралягіца і драматург Анастасія Васілевіч, вядомая як крытык і рэдактар агляда таго ж часопіса "Мастацтва", прачытала лекцыю "Сучасная драматургія: ключ да разгадкі". Эксперт падкрэсліла не толькі асаблівасці, але і гістарычныя перадумкі гэтай драмы міжы XIX—XX стагоддзямі і нават з тэатрам... Антычнасці, калі п'есы чыталі самі драматургі. А ў ачыненнай культуры — яшчэ і з фігурнымі вершамі Сімона Пашака.

Крутыя стол "Сакрэты сучаснага тэатра" на справе быў называўся, поўнай шчырасці і гумару творчыя сустрэчы з дзеячамі РТБД. Тамічкі раскрывалі заслужаную артыска Рэспублікі Беларусь, уладальніка безліч узнатароў за найлепшыя ролі Людміла Сідаркевіч, рэжысёр Яна Баршчэўскага, "На дарозе жыцця" Якуба Коласа, "Пакуль малыя" Івана Мележа, "Залаты медаль" Івана Шамякіна, "Кальска чатырох чаруціні" Уладзіміра Караткевіча, "Апошні шанц" Васіля Быкава (агучна можна разглядаць як тэатрскую інсцэніроўку апавесці "Сотнікаў"). Югенія звярталася і да прапанаваных у гэтых п'есах песень — з удзелам ролі вершаваных радкоў, некаторыя з якіх агучыла рэдактар ЦБД Вольга Кавалеўская.

Высветлілася, што ў "Шлюбце з ветрам", калі "віно" лілося з бутэлькі больш

Чытанні п'есы "Мароз"

за тры хвіліны, выкулі працягваеца песня, вынайшлі спецыяльнае прывастанне, схаваў пад прыжаком героя. У спектаклі "Карней", каб чамадан алкравуваўся з нейкім гукам, выкарысталі пішчаль для сабак. Ды літаральна ў кожным сцэнічным творы маюцца свае маленькія і вялікія прыдумкі, што ніколі не паўтараюцца. Калі артысты граюць у дублі, рэжысёр і яго можа адрознівацца: кожнаму — сваё. Яшчэ ён дапамагае акцёрам адчуваць сябе натуральна і не думаць, куды падаць рукі.

На занятках "Майстарыня пісьма" заклікалі зафіксаваць у словах перажыванні, патак палёвадомасці. Удзельнікі спрабавалі стварыць фрагмент такога тэксту і абмеркаваць яго з калегамі. Дарэчы, падобная практыка можа быць карыснай не толькі для будучых драматургаў, але і для кожнага, бо дапамагае разабрацца ў думках і пачуццях.

Паспрабаваш сябе ў ролі аўтара прапаўвалі і паінішам. Цытам Тыдня ў фазе РТБД разгарнулася незвычайная выстава. На стэндах размяшчаліся занатаваныя фрагменты з драматургічных перлін беларускіх класікаў, і кожны, хто пажадае, можа ўступіць у імпрывізаваны дыялог, выкарыстаўшы фла-

мастар, каб дапісаць свой працяг. Адмысловымі майстар-класамі па новай беларускай драматургіі былі і спектаклі, драматычныя раней "Камень дураціні", "Карней", і сцэнічныя чытанні твораў "Мароз" ды "Лондан".

"Мароз" Канстанціна Сцецяка (гэтаму беларускуму драматургу належыць і "Камень дураціні"), пазначаны ў аўтара проста як п'еса, падчас чытанню атрымаў жанравую памету "Лясны трылер". Тэкст, што можа быць інтэрпрэтаваны і як чорны гумар, увабавіўся палкам чур'ез, з сапраўдным марозам па скуру. Напружанасці, уласцівай трылеру, дадалі і прыемкі, ак ад глыбокай цемры, створанай не толькі на сцене, але і ў зале, прычым яшчэ да пачатку паказу, — многія глядачы прабыліся на месцы з дапамогай святла смартфонаў. Гурбы поліэтыленавай плёнікі (мастак — Марына Аляксандрава) і снежныя заносы, і напярэчыстыя ледзяны куб, у якім апынуліся героі, калі іх машына заглохла ў начным зімовым лесе, і адчуванне нястачы паветра, што ўзнікае ў моманты страху ды адчаю. Вертыкальныя палосы былі і стваламі дрэў, і пад'ёкамі ці то чарошні на нябачным шкле, ці то чорнай запечанай крыві ў душы.

Экзистэнцыйная драма ператварылася на ўсебадымную трагедыю і ў розум пра межы сяброўства, аднанасці, апантанасці мэтай, якой трэба дасягнуць тут і цяпер, не звязваючы на змену абставін і інстынкт самазахавання. Згарэш ці зледзянець — выбар, што маюць героі. Шы ўсё ж выйсець ёсць?.. Гэтак жа на кантрасте эмоцыі і гукі, ледзяной разважлівасці прававалі артысты Арцём Кур'янь, Уладзіслаў Віленчык.

"Лондан" раней і чытаўся, і ставіўся — у тым ліку ў Бабруйску, дзе раз на два гады ладзіцца Рэспубліканскі фестываль нацыянальнай драматургіі імя В. Дуніна-Маршчэўскага (чарговы адрбушэцца ўвосені). У шпэрарні чытанні адышла на другі план асветніцкая праблематыка, звязаная з асаблівасцямі працы сантэхніка. На першым плане аказаўся шлях героя (Дзмітрый Давідовіч) ад сарамліваці, уласцівай нашаму менталітэту, да ўсведамлення любові да радзімы.

Фінальны ж "Карней" скіраваў публіку да 80-годдзя вызвалення Беларусі і ў чарговы раз нагадаў, што папяртыгчына тэма можа мець безліч адрэагаванняў.

Надзя БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва РТБД

Падчас круглага стала

Сцэнічныя чытанні п'есы "Лондан"

Да міру і стварэння!

Нацыянальны цэнтр сучасных мастацтваў прэзентаваў міжнародны выставачны праект "Сто ўсмешкаў Гагарына. Усмешка для міру". Ён выйшаў за межы прастай дэманстрацыі арт-аб'ектаў, звыклага творчага дыялогу з глядачом. Ініцыятыва стала сваёасаблівым заклікам да ўсяго чалавечства, чарговым крокам да умацавання беларуска-расійскіх сувязей і сяброўства між рознымі народамі ўвогуле.

"Задача мастацтва не проста радаваць вока і прэзентаваць пластычныя наваці гледчаю, а захочываць яго да самых высокіх мэт і сэнсаў", — упэўнены дырэктар НЦСМ Сяргей Крыштопавіч. На яго думку, культура як моцны фактар уплыву на свядомасць мусіць павярнуцца чалавечта ад спрэхак, што неўзабаве абяцалі катастрофамі, да перапісчковага паклікання — стварэння і ўдасканалвання. Кіраўнік установы называе праект міратворчым.

Палёт Юрыя Гагарына ў космас аказаўся найважнейшай падзеяй для ўсяго чалавечства. Адкрытая ўсмешка героя скірава сэрцы людзей па ўсёй планеце — і з'явілася іх Сёння арганізатары хочучы нагадаць, што кожны чалавек ёсць часткай адзінага цэлага. Такім чынам, арганізатары паставілі мэту не толькі аддаць даніну паван першаму касманаўту ў 90-ю гадавіну

яго нараджэння, але і нагадаць свету пра вечныя каштоўнасці, пра выключную адказнасць людзей у захаванні і развіцці. Асабіста абяцалі, — упэўнены дырэктар НЦСМ Сяргей Крыштопавіч. На яго думку, культура як моцны фактар уплыву на свядомасць мусіць павярнуцца чалавечта ад спрэхак, што неўзабаве абяцалі катастрофамі, да перапісчковага паклікання — стварэння і ўдасканалвання. Кіраўнік установы называе праект міратворчым.

Палёт Юрыя Гагарына ў космас аказаўся найважнейшай падзеяй для ўсяго чалавечства. Адкрытая ўсмешка героя скірава сэрцы людзей па ўсёй планеце — і з'явілася іх Сёння арганізатары хочучы нагадаць, што кожны чалавек ёсць часткай адзінага цэлага. Такім чынам, арганізатары паставілі мэту не толькі аддаць даніну паван першаму касманаўту ў 90-ю гадавіну

Аб'яднанага мемарыяльнага музея-запаведніка Ю.А. Гагарына, пляменніца касманаўта Наталія Гагарына.

Азербайджан, Балгарыя, Бразілія, Германія, Індыя, Японія... Свае работы на выставу даслалі ахвочыя амаль з 40 краін. Яны падыяліліся ўласнымі фотаздымкамі, зробленымі ў музеяў-запаведніка Ю.А. Гагарына. Установа прэзэнтаў увазе публікі шэраг фотаздымкаў касманаўта ў самых розных абставінах, а таксама асабістыя рэчы і прадметы з сямейнага збору. Докладны склад гэтага скарбу пакалім у сакрэце. Азінае, што адкрыем: вам пачасімасу, убаўчы і вайскове адзенне, і аўтограф Героя Сваецкага Саюза.

"Сто ўсмешкаў Гагарына. Усмешка для міру" стаўся ўжо трэцім сумесным праектам НЦСМ з Аб'яднанага мемарыяльнага музея-запаведніка Ю.А. Гагарына — адным з

Пабачаш наведвальнікі экспазіцыі не толькі фотаздымкі і дзіцячыя малюнкi з розных куткоў Зямлі, але і творы сучасных мастакоў: жывапіс, графіку, скульптуру, плакат, медыяарт. Каштоўнай уяўляецца таксама частка выставы, што складаецца з набыткаў Аб'яднанага мемарыяльнага музея-запаведніка Ю.А. Гагарына. Установа прэзэнтаў увазе публікі шэраг фотаздымкаў касманаўта ў самых розных абставінах, а таксама асабістыя рэчы і прадметы з сямейнага збору. Докладны склад гэтага скарбу пакалім у сакрэце. Азінае, што адкрыем: вам пачасімасу, убаўчы і вайскове адзенне, і аўтограф Героя Сваецкага Саюза.

"Сто ўсмешкаў Гагарына. Усмешка для міру" стаўся ўжо трэцім сумесным праектам НЦСМ з Аб'яднанага мемарыяльнага музея-запаведніка Ю.А. Гагарына — адным з

вядучых расійскіх музеяў касманаўтыкі і захавальнікам памяні пра першага касманаўта нашай планеты на яго малой радзіме ў Смаленскай вобласці. Гэтая ўнікальная ўстанова лучае некалькі разнапланавых пляцовак і валодае больш як 80 тысячамі адзінак захавання. Цесныя сувязі лучаць гэты музей з Беларуссю. Толькі летась арганізацыя рэалізавала дзесяць сумесных праектаў з установай нашай краіны, падпісала мемарандум аб супрацоўніцтве, паўдзельнічала ў працы першага беларуска-расійскага музеязнаўчага форуму і ў іншых падзеях.

Як адзначае Наталія Гагарына, народы Беларусі і Расіі звязаны шматгадовай гісторыяй — і ў гэтым іх сіла. А шматлікі культурныя праекты, арганізаваныя супольнымі намаганямі, дапамагаюць стаць яшчэ бліжэй, яшчэ больш зразумелым адно для аднаго.

П. Масленікаў. "Павелія вясной", 1973 г.

Волат на службе Радзіме

Сёлета споўнілася 110 гадоў з дня нараджэння Паўла Масленікава — выдатнага майстра пейзажа, тэатральнага жывапісца, даследчыка і педагога. Устаноў культуры да значнай даты прэзентавалі праекты, што раскрываюць розныя грані таленту народнага мастака Беларусі.

Нацыянальны мастакі музей паванітаваў выставу "Ракурсы творчасці: зямля, вада неба". Яна змяшчае каля 40 палатнаў з калекцыі устаноў, а таксама за зборам Беларускага саюза мастакоў, Магілёўскага аблас-

нога мастацкага музея імя П.В. Масленікава, Музея гісторыі горада Мінска і сямі і мастака. Гэта як маштабная краўдыві, так і эпізоды дзі партрэты блізкіх аўтара.

Лірыка-эпічная пейзажы мэтра сталі сапраўднымі перлінамі айчынага жывапісу. Некалькі дзесяцігоддзяў твора працаваў мастаком-пастановадцом Вялікага тэатра Беларусі, афарміў спектаклі на іншых пляцоваках, пазней актыўна займаўся выкладчыцкай і грамадскай дзейнасцю. І ўсё адно ніколі не пакідаў захаплення роднымі даялягядамі. Беларускія краўдыві вабілі творцу шіхім і ніжкім хараватом — і ён заўжды знаходзіў час для працы на прыродзе, для малявання з прыроды. Бясспрэчна, майстар, як ніхто іншы, пераканаўча перадаў красу нашай зямлі.

— Павел Васілевіч быў шматгранна адаранай асобай: выбітным жывапісцам, віртуозным тэатральным мастаком, які аформіў мноства спектакляў на мэтавых выдатных твораў, таленавітым педагогам, які ўмеў заразіць вучняў любоўю да жыцця, творчасці і радзімы, — падкрэслівае генеральны дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Ганна Конанава і дадае: — І асобна варта сказаць, што ён быў грамадзянінам і патрыятам. Прайшоў ад пачатку да канца Вялікую Айчынную вайну, узнагароджаны медалімі "За абарону Мас-

квы" і "За перамогу над Германіяй", Ордэн Айчынага вайны II ступені. Яго сапраўды можна лічыць высокім брандам нашай роднай Беларусі.

Павел Масленікаў з эпідамікам аб'ехаў нямаля мясцін замежжа. Бываў у Індыі, Непале, Італіі, Егіпце і іншых куткох планеты. З многіх гадзін твора працаваў мастаком-пастановадцом Вялікага тэатра Беларусі, афарміў спектаклі на іншых пляцоваках, пазней актыўна займаўся выкладчыцкай і грамадскай дзейнасцю. І ўсё адно ніколі не пакідаў захаплення роднымі даялягядамі. Беларускія краўдыві вабілі творцу шіхім і ніжкім хараватом — і ён заўжды знаходзіў час для працы на прыродзе, для малявання з прыроды. Бясспрэчна, майстар, як ніхто іншы, пераканаўча перадаў красу нашай зямлі.

Акрамя таго, аданасны Айчыне славы жывапісец прынём наступіў прадстаўнікам творчай дынастыі Масленікавых. Дзеці і ўнукі працягваюць справу знакамітага сваяка. Менавіта гэтая пераемнасць стала лейтываўтам выставы "Пакаленні", якой Магілёўскі музей адзначае 110-годдзе мэтра-земляка. Таксама праект падкрэслівае ўнёсак Паўла Масленікава ў тэатральнае мастацтва і знаёміць з малавядомымі творами, якія раней не дэманстраваліся шырокай публіцы.

Данііл ШЫКА

Хор "Крыніца"

Душа народа ў песнях

У 1973 годзе пры Столінскім раённым доме культуры быў створаны самадзейны хор "Крыніца". Яго арганізатарам і першым мастацкім кіраўніком стаў Мікалай Вайцяхоўскі. Аб'яднанне прывабіла апантаных людзей, якія не ўяўлялі жыцця без народнай музыкі і песні. У 1982—2020 гадах хор узначальваў Алена Аўсяннік, а з 2020-га мастацкі кіраўнік заслужанага народнага аматарскага калектыву "Крыніца" — Волга Навумовіч.

СІЛА І ЗДАРОЎЕ

Назва калектыву "Крыніца" — старанна прадуманая і шматзначная. Крыніца, як вядома, асацыюецца з чыстай і свежай вадай, якая мае гаючыя ўласцівасці, дорыць сілы і здароўе. Песня таксама лечыць душу чалавека, дапамагае адолець негатывныя эмоцыі, зняць стрэс, расфарбоваць настрой.

Назва хору гаворыць, што ён хоча быць крынічай чысціні і позывнай энергіі дзюкучы сваёй песні. Выканаўчы склад падарыў публіцы яркія ўражанні, увесёлыя латанцы, якія накіроўвалі на тое, каб стаць крынічай натхнення, радасці і шчасця для шырокай аўдыторыі.

РАЗНАСТАЙНАСЦЬ ГУЧАННЯ

Калектыв спецыялізуецца на харавым жанры. У рэпертуары перавага аддаецца народным песням, аднак ёсць месца і для аўтарскіх кампазіцый.

Адзін з асноўных напрамкаў — песні, якія выконваюцца без акампанемента, а сарцэла. Падобны падыход стварае асаблівую атмасферу і дазваляе поўнашчы раскрыць вokalныя магчымасці артыстаў.

Спявае "Крыніца" і ў суправаджэнні аркестраванай групы. У яе складзе — два баяны, скрыпка, бас-гітара і ударныя. Такі акампанемента дае насычанае гучанне.

ТОЕ, ШТО АБ'ЯДНОЎАЕ

Артысты рэцэпіруюць два разы на тыдзень, у асноўным па вечарах. У калектыве выступаюць людзі розных узростаў і прафесій. Тым часам выкананца складана сабрацца ўсім разам. Але дзюкучы большага віду дзейнасці, характэрнай і захапленню хор гарманічна і па-сапраўдному паўнаватарска. Кожны артыст робіць "Крыніцу" па-свойму цікавай і запамінальнай. Усе музыканты маюць агульную моту — стварыць якасны прадукт, які прыносіць асалоду слухачам і дорыць самім спявакам задавальненне ад выканання.

ТРЫ КІТЫ "КРЫНІЦЫ"

Харысты вылучаюць тры галоўныя кірункі дзейнасці: прыцягваць у калектыв таленавітых людзей, прадстаўляць родны край на фестывальных і конкурсах і ўласканальваць выканальніцкае майстэрства кожнага ўдзельніка.

Каб таленты прыходзілі ў творчае аб'яднанне, павінна быць дзейная стратэгія па іх прыцягненні. Народны хор распаўсюджвае інфармацыю аб тым, як можна да яго далучыцца, у сацыяльных сетках. Матэрыялы аб "Крыніцы" з'яўляюцца ў мясцовым прэсе. Але найбольшым рэклама — камунікацыя з інернацыянальнымі калектывамі. Артысты заўсёды рады бачыць у сваіх шэрагах новых зорак.

Рэгулярныя выступленні дапамагаюць расці і развівацца. Волга Навумовіч ўпэўнена: на працягу многіх гадоў калектыву ўдаецца годна прадстаўляць Столінскі раён на фестывальных і конкурсах харавога мастацтва. Для кожнага выступлення артысты падбіраюць новыя праграмы, якія здзіўляюць і ўражваюць гледача. Спевакі звяртаюць пільную ўвагу на аранжыроўку і рэпертуар — разнастайны, знойдзена песня на любы густ.

ГАСТРОЛІ І РАЗ'ЕЗДЫ

У 1996 годзе "Крыніца" ўпершыню паўдзельнічала ў рэспубліканскім фестывале "Даўжыні", які праходзіў у Століне. Гэта была незабыўная падзея, бо артысты атрымалі ўнікальную магчымасць выступіць перад шырокай аўдыторыяй і паказаць сваё мастацтва.

Пазней былі "Даўжыні" ў Слушку. Калектыв сабраў мноства пахвал за выступленні і на гэтым фестывале.

Вельмі адказным і важным для "Крыніцы" стаў 201 год Музыкантам існаў дзяўчыцы трымацца іспыт перад вялікай аўдыторыяй і абараніць званне заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь. Усё праходзіць як нельга лепш. Гытуд — важнае прызначэнне працы і таленту. І, вядома, артысты ім вельмі ганарана.

Выдатным вопытам быў фестываль харавой творчасці "Павучае поле" ў Мядзеле. Кіраўнік калектыву прадставіла перад музыкантамі задачу не

проста паказаць сябе на сцэне, а абмяняцца досведам з іншымі ўдзельнікамі фестыва, паназіраць за іх стылем і манерай выканання, каб намісціць уласныя пункты росту.

У 2021-м "Крыніца" далучылася да агульнарэспубліканскай акцыі "Харавое веча". Зноў на адной сцэне сустралася мноства хароў з усёй Беларусі. Пра музыкантаў са Століна на той час ужо ведалі не па чутках.

Яшчэ большы канцэрт здарыўся ў Ляскавічах у 2022 годзе. У Гомельскай вобласці на Міжнародным фестывале этнакультурных традыцый "Кілі Палесся" сабраліся калектывы з усёго свету. Кожны імкнуўся годна прадставіць сваю культуру і традыцыі. "Мы былі ўражаны маштабам мерапрыемства і рады паказаць родную Беларусь на такой інтэрнацыянальнай пляцоўцы", — распавядае Волга Навумовіч.

Зусім нядаўна прайшоў юбілейны канцэрт, прысвечаны 50-годдзю з дня ўтварэння самадзейнага калектыву "Крыніца". У глядзельнай зале сабраліся знаўцы народнай творчасці, зборы і самыя блізкія людзі. Харысты ўспамілі доўготу і паспяховае гісторыю працы і падзяліліся радасцю з прыхільнікамі.

Гэта далёка не поўны спіс мерапрыемстваў, на якіх выступала "Крыніца". Артысты вызыдалі за межы Беларусі, паднімаліся на сцэну на розных канцэртах і фестывальных, дамастравалі сваё самабытнае мастацтва і знаёмілі публіку з беларускай музыкай і культурай.

АЛЁ, МЫ ШУКАЕМ ТАЛЕНТЫ!

Самадзейны народны хор заўсёды ў пошуку таленавітых выканальцаў, якія адчуваюць асалоду ад сапраўднага мастацтва вакалу. У калектыве няма строгага патрабавання да адукацыі — чакаюць кожнага, хто цікава любіць спяваць і мае патрэбныя дадзеныя.

Каманда цюнь індывідуальнасць і ўнікальнасць асобы, бо запал і эмоцыя зольныя закліпаць вokalныя хібы. Калі артыст можа звар'яжыць слухачоў і запамінацца ім, то ён зойме годнае месца ў хоры "Крыніца".

Ганна САКАЛОВА
фота з архіва калектыву

Ташцяна Самайлок

Валыцяна Захарыч і Наталія Кузняцова падчас уручэння

Волга Паромчык

З "Культурай" — у тэатр!

У Telegram-канале "Культура і мастацтва" працягваецца цыкл віктарын, які мы ладзім сумесна з Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатрам Рэспублікі Беларусь.

Кожны панядзелак у месенджары з'яўляцца восем пытанняў па апошнім нумары газеты "Культура". Хто зольвае першым на іх адказаць і даслаць правільныя варыянты, атрымае два квіткі ў Вялікі. І вось новыя порцыя захопленых волкаў ад пераможцаў!

Індывідуальны прадыямалынік Ташцяна Самайлок — сталая чытачка нашага выдання. Слёзы наварочаліся нават не ад супержываня героям, а ад аркестра, які ствараў упэўняючы атмасферу. Асобна хочацца адзначыць Ташцяну Гаўрылаву ў ролі Джэліяны. Яе голас і далікатна

знешнасць ствараюць пэўную выяву героіні, якая зольная аддаць жыццё, каб выратаваць каханана ад помсты яе бацькі. Страсці, вералюбства, зрада і трагічны фінал — было немагчыма адарваць погляд ад сцэны. Дзюкаў газетце і тэатру за выдатны настрой і дзюнае пачуццё лёгкасі насяя спектакля!

Спецыяліст гістарычнага факультэта БДУ Валыцяна Захарыч адказвала на пытанні віктарыні разам з сяброўкай, з ёй жа і наведвала оперу "Свая легенда".

Аповесць Уладзіміра Караткевіча з музыкай Дамітры Смольскага — нешта неймавернае. Гэтая лямінная драма пакінула эмацыйны след у сэрцы. Кожная сцэна несла непатурыны эмацыі: бескапаўнае вясельле, паўкае ўльтыматывае каханне, міжчалавечая жорсткасць, боль за Айчыну... Пастаноўка сапраўды ўразае сваё меслацо і лывішчынасцю. Дзюкаў газетце за магчымасць пабываць у зале Вялікага тэатра Беларусі!

Начальнік аддзела продажу Інэса Плюшчэвіч упэўнена наведвала Вялікі тэатр і ўбачыла оперу "Тоска":

— Італьянская мова, музыка, дэякарацы, галасы артыстаў — усё выклікала вільзую асалоду. Я атрымала станоўчыя ўражанні не толькі ад дзеяння на сцэне, але і ад агульнага антуражу тэатра. Дзюкаў "К" за магчымасць цікава і незвычайна правесці суботні вечар, а Вялікаму тэатру — за незабыўныя эмацыі.

Педагог дадатковай адукацыі Цэнтра творчасці дзюней і маладзі "Світанак" Волга Паромчык некалькі разоў удзельнічала ў нашай штоднёвай віктарыне, і нарэшце фартуна ёй усміхнулася:

Опера "Багэма" на мове арыгінала прачула вытанчана і працінасьна. Пачуцці і вобразы, якія стварылі артысты, краналі сваёй шчырасцю і харастам. Апошні дзень зымы, калі я трапіла на спектакль, атрымаўся афарбаваным самымі яркімі колерамі!

Цыкл віктарын у нашым Telegram-канале працягваецца. Ужо ў гэты панядзелак, 11 сакавіка, вы зможаце правесці свае веды па №10 газеты "Культура" і выйграць білеты на спектаклі ў Вялікім тэатры: "Лятучы голандзец" і "Даікае паяванне караля Стаха"!

Адзін канец для ўсіх крывых дарог...

Галоўным управленнем па расследаванні злачынстваў у сферы арганізаванай злачыннасці і карупцыі Следчага камітэта Беларусі расследаюцца дзве крымінальныя справы па фактах атрымання хабары кіраўнікамі дзяржаўных устаноў культуры.

У адным выпадку па частцы 2 артыкула 430 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь распачата крымінальная справа аб шматразовым атрыманні незаконных узнагароджанняў у перыяд з кастрычніка 2021 па люты 2024 года на агульную суму больш за 17 тыс. рублёў. Дырэктар алнаго з замежных тэатральна-канцэртных аген-

тстваў прапановаў хабары за спрыяльнае вырашэнне пытанняў, якія ўваходзілі ў кампетэнцыю кіраўніцкіх устаноў культуры. У прыватнасці, за заключэнне дагавору аказання паслуг і салезінчэння ў іх свочасовай аплане.

У іншым — па частцы 1 артыкула 430 КК у лютым гэтага года ўзбуджана крымінальная справа ў дачыненні да дырэктара дома культуры, які ў сваім службовым кабінете атрымаў хабару на суму больш за 2 тыс. рублёў.

Дадзеныя выпадкі будуць дэталіна разгледзены на паслядзюня камісій па супрацьдзеянні карупцыі абласных управленняў культуры.

Нагадаем, што пакаранне за супрацьпраўныя дзеянні, прадугле-

дзаныя часткай 1 артыкула 430 КК Беларусі, цягне абмежаванне волі на тэрмін ад трых да пяці гадоў са штрафам і з пазбавленнем права займаць пэўныя пасады або займацца пэўнай дзейнасцю.

Частка другая таго ж артыкула тычыцца атрымання хабары паўторна, альбо шляхам вымагаўнага, альбо групай асоб па папярэдняму эмаве, альбо ў буйным памеры. Такія дзеянні кароўца пазбавленнем волі на тэрмін ад трых да дзесяці гадоў са штрафам і з пазбавленнем права займаць пэўныя пасады або займацца пэўнай дзейнасцю.

Афіша з 7 па 15 сакавіка

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава "Уладзімір Кохух. Жываніс". Да 24 сакавіка.
- Выстава "Ачышчаеца сэрца маё, ідучы на Чыстай радзі" — Да 24 сакавіка.
- Выстава "Мастацтвам — 85. Афішы і фотаздымкі", прысвечаная юбілею Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Да 24 сакавіка.
- Выстава "Мастацтва любіць жыццё. Dolce Vita". Да 1 красавіка.
- Экспазіцыя "Беларуская скульптура XVII—XVIII стст.", на якой прадставлена больш за 80 тэматых кулаваў дэяўнай скульптуры і разьбы, створаных у першай палове XVII — канцы XVIII ст., з фонду музея. Выставачны корпус, вул. Карпа Маркса, 24. Да 7 красавіка.
- Выстава "Ракурсы творчасці: зямля, вада, неба" народнага мастака Беларусі, выдатнага майстра лірыка-эпічнага пейзажа, тэатральнага м'ясціліца, мастацтвазнаўцы і таленавітага педагога Паўла Васільева Масленікава (1914–1995), прысвечаная 110-годдзю з дня нараджэння мастака. Да 21 красавіка.
- Экскурсіі: "Самыя-самыя... (6+)"; "Ягога колеру зная" (6+)"; "Казі Усходу" (10+)"; "Міфы Староўжы Грэцыі і Рыма" (10+)"; "Партрэты дзюня мімак пазнаваў..." (10+)"; "Тычы мой каханне" (16+)"; "Жаночы партрэт" (16+)"; "Мінск у музеі" (16+). Праводзяцца заўсёды.

- Музей "ДОМ ВАНКОВИЧЫ КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-11 ПАВЛОВСКАЙ ШТ." г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 35а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878.
- Выстава графічнага партрэта XIX стагоддзя "Полтава" з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Да 15 мая.
- Пастаянныя экспазіцыі.
- Брайн-рынг "Эрудыцыя. Упэўненасць. Паспех". У гульні могуць прыняць ўдзел любыя арганізаваныя групы.
- Квэз "Плоўні мінуга".
- Экскурсія "Інтэр'ер кілешкай заўсёды". Папярэдні запис. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Папярэдні запис. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсія "Сядзібы партрэт". Папярэдні запис. Праводзіцца заўсёды.

- Музей БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА г. Мінскі р-н, Астравышка-Гарадочы с/с, в. Акаліца, вул. Іванчынская, 176, тэл.: 8 017 5074468.
- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава работ вядомага народнага майстра, разьбіра па дрэве, мастака-жывапісца, графіка Аплінарнага Олгарыяна Пупко (1893–1984) "Я Беларусі". Да 28 красавіка.
- Батлечныя спектаклі. Праводзіцца заўсёды.
- Выстава з фонду Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.
- Майстар-клас "Саломалічэнне". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Лялька-мотанка". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Кіцатва". Праводзіцца заўсёды.

- Музей В. К. БЕЛЫНЦЫКАГА-БІРУЛІ У МАТЛЕВЕ г. Матлеву, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800.
- Пастаянныя экспазіцыі.
- Art-lectorium "Эрудыцые мастацтва". Праводзіцца заўсёды.
- Падабражэнні на сайце artmuseum.by альбо на тэлефоне 8 0222 658203, 8 0222 658800.

МАГІЛЕЎСКИ АБЛАСНЫ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7, тэл.: 8 0222 656604 (каса), сайт: mdrama.by

- Песа-казка для дзяцей у 1 дзеі **“Чаму вымерлі дыназаўры?” (0+)**. 9 сакавіка ў 18.30, 10 сакавіка ў 12.00.
- Урачыстая кантата ў 1 дзеі **“Без пудры” (16+)**. 9 сакавіка ў 18.30.
- Музычны спектакль у 1 дзеі **“Канцэрт-жарт” (12+)**. 10 сакавіка ў 18.30.
- Канцэрт ансамбля Expromt-Klassika-Quartett у 1 дзеі **“Рамантыка#Love” (16+)**. 14 сакавіка ў 18.30.
- **“Жаніцтва. Фантасмагорыя” (12+)**. Прэ’ера. 15 сакавіка ў 18.30, 16 сакавіка ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Шмаці па закутках” (0+)**. 16 сакавіка ў 12.00.

УНП 700184039

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК “НЯСВІЖ”

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Тэатралізаваная экскурсія ў традыцыях княжацкага двара **“Модны праменад”**. 8, 9 сакавіка.
- Часовая экспазіцыя **“Таварыства перасоўных мастацкіх выстаў. XXI стагоддзе. Санкт-Пецярбург”**. Вялікая выставачная зала. Да 10 сакавіка.
- Выстава сучаснага скульптара Максіма Петруля **“4x4”**. Да 15 чэрвеня.
- Выстава **“Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі”**. Калекцыйныя залы “Слуцкія паясы”. Да 31 ліпеня.
- Часовая экспазіцыя **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. Да 13 кастрычніка.
- Экспазіцыя **“Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені”**. Аўтар праекта А. Пяпельскі. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальны цырыманіял нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
- Виртуальныя выставы: **“Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”**, **“Разбураны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”**, **“Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2а)

- Выстава праект **“Жывалісны матыў”** сучасных мастакоў Леанілы і Дзмітрыя Трапезнікавых. Да 8 красавіка.

Ратуша

(г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)

Пастаянныя экспазіцыі

- **“Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVII – 1-й палове XIX ст.”**.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **“Культура часу”**.

3 фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Карта сямі каралеўстваў”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
- Культурныя мерапрыемствы: **“Прыйём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў) (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства **“Музейка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма **“Выкрунтасы”** (група да 25 чалавек).

Падробязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207930

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

Пастаянная экспазіцыя.

- Майстар-клас **“Мова каханя: веер, мушкі і кветкі”**. Мерапрыемства прысвечана жэстам і знакам, дзякуючы якім дамы камунікавалі з кавалерамі на свецкіх імпрэзах з дапамогай веера, мушак і кветак. Наведвальнікі змогуць скласці рамантычны, сяброўскі, прывітальны букеты, паўдзельнічаць у гульні “Тру-мадам” і атрымаць прадказанне або парад. **8 сакавіка.**
- Часовая экспазіцыя **“Погляд у мінулае: мода, стыль і прыгажосць” (0+)**. Прадметы побыту, мэбля, мужчынскія і жаночыя аксесуары прадстаўнікоў вышэйшых слаўў грамадства XIX – пачатку XX стагоддзя. Слановая зала. **Да 15 сакавіка.**
- Экспазіцыя **“Воіны XX стагоддзя. Гега ў Мірскім замку”**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **“Інтрыг Купідона”**.
- Сямейная квэст-экскурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”**, **“Асабліваці жаночага каццюма XVIII ст.”**, **“Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ ў XVI ст.”**, **“Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

ВІЦЕБСК АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл.: 8 0212 368387 (каса), сайт: vitebsk-fil.by

- Новая імпрэза ў межах цыкла лекцый-канцэртаў **AD LIBITUM**, прысвечаная **СВЯТЛАНЕ ДАЊІЛЮК (6+)**. 14 сакавіка ў 19.00.
- **“ГАРЭЛІ ЗОРКІ...”**. Сольны канцэрт тэнара **ЛЕАНІДА КАЖАРСКАГА (6+)**. 15 сакавіка ў 19.00.
- Прадстаўленне **“ПАДАРОЖКА ВІТАМІНКАІ” (3+)** у межах праекта **“ФІЛАРМОНІЯ – ДЗЕЦЯМ”**. 16 сакавіка ў 11.00.
- Монаспектакль **“ЖЫЦЦЕ – ГЭТА КАБАРЭ” (6+)**. Песні, рамансы, вершы, канферанс у стылі café-chantant. 16 сакавіка ў 19.00.
- Прадстаўленне **“КАРАМЕЛЬКА І ГАРОШЫНКА НА КАРЫБСКИХ АСТРАВАХ” (3+)** у межах праекта **“ФІЛАРМОНІЯ – ДЗЕЦЯМ”**. 17 сакавіка ў 11.00.

УНП 300149385

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabilet@mail.ru

- Трагікамедыя ў 2 дзях **“Рамза і Джульета” (12+)**. Галоўная сцэна. 9 сакавіка ў 19.00.
- Трагікамедыя **“Алошні атракцыён” (16+)**. Галоўная сцэна. 10 сакавіка ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Аперэта ў 3 дзях **“Лятучая мыш” (12+)**. 7 сакавіка ў 19.00.
- Экскурсія **“Унікальны свет завулісся Вялікага тэатра Беларусі” (6+)**. 9 сакавіка ў 11.00, 15 сакавіка ў 16.00; 16 сакавіка ў 11.00, 14.00.
- Опера ў 3 дзях **“Фаўст” (12+)**. 9 сакавіка ў 18.00.
- Балет у 2 дзях **“Стварэнне свету” (12+)**. 10 сакавіка ў 18.00.
- Опера ў 4 дзях **“Травіята” (16+)**. 12 сакавіка ў 19.00.
- Балет у 2 дзях **“Анюта” (12+)**. 13 сакавіка ў 19.00.
- Опера ў 3 дзях **“Лятучы галандзец” (12+)**. 14 сакавіка ў 19.00.
- Балет у 2 дзях **“Шаўкунок” (6+)**. 15 сакавіка ў 19.00.
- Опера ў 2 дзях **“Царская нявеста” (12+)**. 16 сакавіка ў 18.00.

УНП 191081322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫ БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка ў 2 дзях паводле персідскага эпасу **“Тысяча і адна ноч” – “Аладзін” (6+)**. 9 сакавіка ў 11.00.
- Гісторыя незвычайнага сяброўства ў 2 дзях **“Насарог і Жырафа” (4+)**. 10 сакавіка ў 12.00.
- Малаўніная казка ў 1 дзеі **“Як куранятка голас шукала” (0+)**. Прэ’ера. Спектакль у феа тэатра. 10 сакавіка ў 10.30, 16 сакавіка ў 10.30.
- Імпровізацыя ў 2 дзях **“Казкі пра казку” (6+)**. 16 сакавіка ў 12.00.

УНП 300001869

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫ ВЯЛІКАЙ АЙЦЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 5271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовая выстава **“Адзінай памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя **“Музей. Час. Памяць”**, створаная ў рамках праекта **“Адкрытыя фонды”**.
- Выстава работ удзельнікаў конкурсу малюнка **“Ганарымся Героямі”**.

Падробязнасці на сайце wamuseum.by.

УНП 100235472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Някрасава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Міжнародны выставачны праект **“Сто ўсмешак Гагарына. Усмешка для Свету”**. Да 21 красавіка.
- Міжнародная выстава **“Саярыззм”**. Да 26 мая.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выстава праект **“Страсці па архітэктуры”**. Да 28 красавіка.

УНП 192545414

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 00037771

t.me/kultinfo

Карыстаецеся стыкерамі ў алайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Пропануем стыкерпак ад “Культуры”!

Выказаць эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбірайце самую трэпаную цытату — і здзіўляйце сусветнамоўцаў у Telegram!

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЭВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты “Культура”:

Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Віктар ГАУРЫШ.

Аглядальнікі рэдакцыі — Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЬЦІН, Даніл ШЭЙКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактары літаратурнага — Машэй ЗАЙЦАУ, Лідзія НАЛІЦКА.

Рэдактар мастацкі — Мікалай КАСЦЮКОЎ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адзел: 8 017 2860797.

Падпісанні індэксы: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплекты (газета “Культура” і часопіс “Мастацтва”): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдання, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 06.03.2024 у 17.00. Замова № 569. Наклад 3560.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва “Беларускі Дом друку””. 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.

© “Культура”, 2024.